CZTERNASTE

SPRAWOZDANIE

Dyrekcyi c. k. szkoły realnéj

W TARNOPOLU

za rok szkolny 1888/9.

W TARNOPOLU.
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.
Z drukarni Józefa Pawłowskiego.
1889.

CZTERNASTE

SPRAWOZDANIE

Dyrekcyi c. k. szkoły realnéj

W TARNOPOLU

za rok szkolny 1888/9.

W TARNOPOLU.

Nakładem funduszu naukowego. — Z drukarni Józefa Pawłowskiego.

1889.

I. Początki o powierzchniach skośnych (spaczonych)

zebrał **Grzegorz Grzybowski.**

II. Kronika i statystyka zakładu, przez dyrektora.

Początki o powierzchniach skośnych (spaczonych)

przyczynek do nauki wykréślnéj geometryi w szkole realnéj

napisał

GRZEGORZ GRZYBOWSKI.

(Ciąg dalszy rozprawy umieszczonéj w sprawozdaniu z roku 1887/8).

Anfangsgründe über die windschiefen Flächen, ein Beitrag zum Unterrichte der darstellenden Geometrie an der Realschule zusammengestellt von

Gregor Grzybowski.

(Fortsetzung der im Programme pro 1887/8 enthaltenen Abhandlung)

24. Dach na czworoboku **abcd** Fig. Fig. 16 i 17, w którym okap (die Traufe) **ab** przecina krawędź niezamakalną **cd** w przydłużeniu w **o**, możnaby tak wykonać:

Szczyt dachu (der First) pochyłe musiałby mieć położenie, gdyby przez okap **ab** przesunięto płaszczyznę, ku pozioméj pochyloną pod pewnym kątem α, co by nie miłe sprawiało wrażenie, więc się pochyłość usuwa zwykle w następujący sposób:

W średnim poprzecznym przekroju **k′g′**, krokwiową krawędź pochylamy pod owym kątem α, który właśnie odpowiada materyałowi, służącemu do pokrycia dachu. Inne krawędzie krokwiowe tem mocniéj ku poziomowi będą pochylone, im więcéj poprzeczny przekrój się oddala od **k′** ku **a′** i odwrotnie.

Powstająca płaszczyzna spaczona rodzi się przeto w ten sposób, że pozioma krawędź okapowa **a′b″** jako bok rodzący, posuwa się po obydwóch kierujących prostych ac_1 i bd_1, zatrzymując ciągle położenie poziome.

Powierzchnia tym sposobem zrodzona, będzie mieć 2 rodzaje prostokréślnych krawędzi, mianowicie:

1-ód krokwiowych, wypadających z przecięcia płaszczyzn poziomo rzucających, do **E**|| czyli płaszczyzn krokwiowych, a po

2-re t. zw. łatowych, czyli wypadających z przecięcia płaszczyzn poziomych, z powierzchnią dachową.

Każda płaszczyzna pozioma przecina się z krokwiową w krawędzi, którą jak wiad. zowiemy osią płaszczyzny spaczonéj; **a′b′** jest bokiem, (**o′p′**, **o″p″**) zaś poprzecznicą głównego płaskiego stycznego cięcia, (**o′**, **o″**) wierzchołkiem płaszczyzny spaczonéj t. zw. d a c h o w é j.

Gdy krawędź pozioma **bc** jest także okapem, to są możliwe 2 wypadki, a mianowicie: ów okap może być || do osi płaszczyzny spaczonéj jak we Fig. 16, lub jest do niéj ukośny jak we Fig. 17.

W obydwóch wypadkach przez **bc** przesuwamy płaszczyznę, ku pozioméj pochyloną pod pewnym kątem β, a po największej części $\beta = \alpha$.

Według ust. 23. przekrój wypadły we Fig. 16. będzie parabolą, a we Fig. 17. hyperbolą. W obydwóch wypadkach przekrój następującym sposobem można wykréślić:

Dowolna płaszczyzna poprzecznic, dajmy na to, że właśnie płaszczyzna średniego przekroju poprzecznego **k'g'** przecina powierzchnię spaczonéj płaszczyzny dachowéj w krawędzi, któréj kładem jest prosta **k'v^0**, ku **k'g'** pod kątem α pochylona.

Podobnie stawiamy na okapie **b'c'** Fig. 16. pion **b'a'**, lub na okapie **b'c'** Fig. 17. pion **v'_0z**, a ten pion zawsze uważamy za ślad poziomy płaszczyzny poziomo rzucającéj, która oraz płaszczyznę dachową, przesuniętą przez okap **b'c'** przecina w krawędzi, przedstawionéj kładem w **b'l$_0$** lub **z'v^0**. Ów kład ze swoim rzutem zawiera kąt β.

Najprzód przesuwamy dowolną ilość poziomych płaszczyzn pomocniczych H_1, H_2, H_3.... przez dowolne punkty q_1, q_2, q_3... poprzecznego przekroju; te płaszczyzny przetną główną poprzecznicę (p', p") w punktach t''_1, t''_2, t''_3.... kierujące poprzecznice **ad**, **bc** czyli **xy** zaś w punktach m_1, m_2, m_3.... i proste m_1n_1, m_2n_2, są więc poziomymi krawędziami, wypadłymi z przecięcia spaczonéj płaszczyzny dachowéj przez płaszczyzny H_1, H_2, H_3....

Wykréślenie przekroju obu powierzchni z rysunku jasne.

25. Dotykanie powierzchni spaczonych w ogólności. Przy płaszczyznach dotykających się powierzchni krzywych w pewnym punkcie, chodzi j. wiad. o 2 linie krzywe, powykréślane przez ów punkt na powierzchni; a ponieważ powierzchnie spaczone są zrodzone ruchem prostokréślnych krawędzi, tedy za jedną z obu krzywych można obrać przynależną prostokréślną rodzącą, która oraz jest własną styczną.

Drugą na danéj powierzchni spaczonéj przez punkt dotykania przechodzącą linię krzywą tak obieramy, aby z łatwością wykréślić można styczną.

Ponieważ więc płaszczyzna dotykająca się jakiejkolwiekbądź spaczonéj powierzchni, musi w sobie zawierać pewną prostokréślną rodzącą jéj krawędź, przeto już żadna inna taka krawędź w téj stycznéj płaszczyźnie leżéć nie może, ta bowiem okoliczność właśnie jest znamieniem wypaczenia.

To dotykanie w istocie ma miejsce, lecz nie wzdłuż całéj prostokréślnej rodzącéj, w téj płaszczyźnie zawartéj krawędzi, ale w jednym tylko jéj punkcie, albowiem w przeciwnym razie: bezpośrednio po sobie następujące położenia prostokréślnej rodzącéj, tworzyłyby nieskończenie długi wąziutki, płaski, i w płaszczyźnie stycznéj leżący pasek, a to właśnie sprzeciwia się pojęciu wypaczenia.

Prostokréślna rodząca krawędź dowolnéj powierzchni spaczonéj, leżąca w płaszczyźnie dotykającéj się téj powierzchni, jest przeto oraz krawędzią, wypadłą z przecięcia téj powierzchni, z ową płaszczyzną.

A ponieważ przez tę płaszczyznę styczną przechodzić musi oraz każda inna prostokréślna rodząca krawędź, więc z połączenia dostatecznéj ilości odpowiednich punktów przebicia wypadnie linia,.... w ogóle krzywa... która zarówno jest przekrojem na danéj spaczonéj powierzchni dokonanym, płaszczyzną styczną. Więc:

a. Każda płaszczyzna dotykająca się jakiejkolwiekbądź powierzchni spaczonéj musi ją oraz przecinać, i ma przeto nazwę: płaskiego stycznego cięcia (die berührend schneidende Ebene). Przekrój składa się z dwóch gałęzi, t. j. z pewnéj prostokréślnéj rodzącéj krawędzi, i z linii w ogólności krzywéj. Obydwie linie przecinają się w pewnym punkcie, w którym jest przerwa, przekroju w nim niema wcale, a to właśnie punkt dotykania.

b. Każda płaszczyzna zawierająca w sobie jakąkolwiekbądź prostokréślną rodzącą krawędź powierzchni spaczonéj, musi się jéj oraz dotykać w pewnym, i to tylko w jednym punkcie, który tak znaleźć można:

Rzeczona płaszczyzna w ogóle nie może już w sobie zawierać żadnéj innéj rodzącéj, raczéj każdą przecina, z wyjątkiem owéj, w płaszczyźnie zawartéj. W ten sposób powstaje przekrój téj płaszczyzny z daną powierzchnią spaczoną, który w ogóle będzie linią krzywą, przecinającą ową pierwszą prostokréślną krawędź, a to właśnie punkt dotykania. Z tego punktu więc rozchodzą się 4 gałęzie przekroju, mianowicie 2 prostokréślne, a 2 w ogóle krzywe, w tym punkcie przerwa, cięcie zamienia się na dotykanie. Można więc u dowolnéj powierzchni spaczonéj:

α. Położyć płaszczyznę styczną, przechodzącą przez dowolny punkt, leżący na téj powierzchni,... lub znaleźć punkt dotykania u płaszczyzny przesuniętéj przez dowolną rodzącą téj powierzchni.

β. Jeżeli zaś płaszczyzna styczna ma w sobie zawierać pewien dany punkt leżący zewnątrz dowolnéj danéj powierzchni spaczonéj, to ∞ ilość takich płaszczyzn położyć można, bo przez dany punkt, i przez każdą prostokréślną krawędź, ustaloną jest płaszczyzna, dotykająca się spaczonéj powierzchni, chodzi więc jedynie o wytknięcie punktu dotykania. Z połączenia dostatecznéj ilości takich punktów dotykania otrzymamy krzywą linię dotykania odp. danemu punktowi i danéj powierzchni.

Każde 2 bezpośrednio po sobie następujące płaszczyzny styczne przetną się w prostéj, t. j. w krawędzi rodzącéj t. zw. stożka dotykania (des Berührungskegels), jego wierzchołkiem jest punkt dany, a podstawną kierującą krzywą jego jest właśnie owa krzywa dotykania.

Wykréślenie téj krzywéj dotykania według powyżéj wspomnianego, ogólnego postępowania jest jednak dość mozolném, oto krótsze:

Przez dany punkt kładziemy dowolną ilość płaszcz. pomocniczych, najlep. poz. rzucających, które przecinają daną powierzchnię spaczoną, a do każdéj płaszcz szukamy odp. linię przecięcia. Do każdéj z tych linii krzywych wykréślamy styczną, wychodzącą z owego punktu, i oznaczamy ściśle punkt dotykania, a połączenie ich, da żądaną krzywą dotykania.

γ. Podobnie ma się rzecz, gdy chodzi o płaszczyznę, któraby dotykając się danéj powierzchni spaczonéj, oraz była || do pewnéj danéj prostéj **L**.

Albowiem przez każdą prostokréślną rodzącą krawędź K_x owéj powierzchni można przesunąć pł. $E_x \parallel L$. E_x będzie płaskiem stycznem cięciem, a oznaczywszy stosowną ilość takich płaszczyzn, i dla każdéj punkt dotykania, przez ich połączenie otrzymamy krzywą linię dotykania.

Każde 2 bezpośr. po sobie następujące pł. styczne powyższego rodzaju przecinają się w prostéj, (|| **L**) którą można uważać za krawędź, rodzącą powierzchnię t. zw. walca dotykania (des Berührungszylinders). Tegoż podstawną kierującą krzywą zaś jest owa krzywa dotykania.

Można sobie zresztą i tak postąpić:

Powierzchnię spaczoną przecinamy dowolnymi płaszczyznami || **L**, najstosowniéj poz. lub pion. rzucającymi, i wykréślamy ich przekroje z daną spacz. powierzchnią, do których wyprowadzamy styczne proste || **L**, a połączenie otrzymanych punktów dotykania daje żądaną krzywą dotykania.

δ. Gdy chodzi o płaszczyznę, któraby zawierając w sobie pewną daną prostą **L**, dotykała się oraz danéj spacz. powierzchni, to na **L** obieramy dowolnie m_1 i m_2 i wykréślamy odpowiednie tym punktom krzywe dotykania k_1 i k_2, które się przetną w pewnym punkcie **p**, (lub w kilku punktach) a każda płaszczyzna ustalona przez **p** i **L**, odpowiada warunkom zadania.

ε. Gdy wreszcie chodzi o płaszczyznę, któraby będąc || do danéj płaszczyzny **P**, dotykała się oraz danéj powierzchni spaczonéj, to w **P** obieramy 2 dowolne przecinające się proste, L_1 i L_2, wykréślamy 2 krzywe dotykania k_1 i k_2 dla każdéj z owych prostych L_1 i L_2 osobno, a z przecięcia się tych dwóch krzywych otrzymamy pewien punkt **p** (lub kilka pktów). Każda płaszczyzna przesunięta przez **p** || do **P** odpowiada żądaniom.

26. Dotykanie płaszczyzny spaczonéj w szczególności. Ustalenie punktu na danéj spaczonéj powierzchni zależy od jéj istoty. I tak 2 dowolne poprzecznice **ab** i **cd**, Fig. 18, płaszczyznę spaczoną o poziomych bokach zupełnie ustalają, punkt (m', m'') na jéj powierzchni tak można oznaczyć:

a) Obieramy dowolną poziomą linię $g''k''$ jako rzut pionowy dowolnego boku, a oznaczywszy jego rzut poziomy, obieramy (m', m'') dowolnie. Albo:

b) Obrawszy dowolną płaszczyznę poprzecznic $E_1 \parallel E$ oznaczamy przynależną poprzecznicę **lp**, a na niéj dowolnie (m', m''). Albo;

c) Wykréślamy dowolny bok **gk** i dowolną poprzecznicę **lp**, a z przecięcia się tych 2 prostych wypada **m** na płaszczyźnie spaczonéj. Albo:

d) Obieramy jeden rzut punktu **m** dowolnie, a drugiego szukamy.

W poprzedzającym ustępie 25 wymieniono w ogole 5 wypadków dotykania, więc:

α. Płaszczyznę styczną **F** odpowiadającą danemu punktowi **m** Fig. 18. na płaszczyźnie spaczonéj, ustalają bok **gk** i poprzecznica **lp** tegoż punktu, oczywiście **Fh || g'k'**.

Gdyby zaś przez dowolną prostokréślną rodzącą **ab** Fig. 19. przesunięto dowolną płaszczyznę **F**, a chodziło o punkt dotykania, wtedy szukamy najprzód punktów **c** i **d** w których dowolne 2 poprzecznice **ek** i **fg** przechodzą przez płaszczyznę **F**, a prosta **cd** wypadła z połączenia tych punktów na danéj poprzecznicy **ab** wskaże punkt dotykania **m**.

β. Chcąc wykréślić krzywą linię dotykania, leżącą na płaszczyźnie spaczonéj **abcd** Fig. 20. a odpowiadającą danemu punktowi **n** zewnątrz téj powierzchni, obieramy dostateczną ilość prostokréślnych rodzących krawędzi, dajmy na to boków poziomych, jednym z nich będzie g_x k_x.

Płaszczyzny podstawne boków tu, jak zwykle, są poziome, a na nich ⊥ stoją płaszczyzny podstawne poprzecznic.

Płaszczyznę E_x ustaloną przez dany punkt **n**, i ów dowolny bok g_x k_x można b. łatwo znaleźć, jéj ślad poziomy.... E_{hx} na boku **a'd'** wskaże **r'**, a temu punktowi odpowiada poprzecznica **rs**, która bok g_x k_x przecina w punkcie m_x leżącym na linii dotykania. — Znalazłszy tak dostateczną ilość takich punktów **m**, i połączywszy je linią ciągle krzywą, otrzymamy linię żądaną.

Możnaby także i rodzących krawędzi 2-go rodzaju użyć do konstrukcyi, jasnéj, jak n. p. u poprzecznicy **ab**. Przez tę prostą i przez punkt **n** ustalona płaszczyzna E_1 przecina pł. sp. i daje pkt. **g**.

Chcąc otrzymać udały rysunek można sobie obrać dowolnie 3 stosowne punkty leżące na danéj powierzchni, n. p. **d**, **m**, **g**, Fig. 21, przez które ma przechodzić krzywa dotykania. Każdemu z tych trzech punktów odpowiada pewna płaszczyzna styczna, a z przecięcia się owych trzech płaszczyzn stycznych wypadnie punkt **n**.

γ. Chcąc wykréślić krzywą dotykania wszystkich stycznych płaszczyzn || do danéj pr. **ln**, czyli krzywą kierującą walca Fig. 22. dotykającego się danéj płaszczyzny spacz. najprzód podnosimy, że w celu otrzymania udałego rysunku 2 punkty owéj krzywéj n. p. **d** i **g** dowolnie obrać można.

Każdemu z nich odpowiada pewna styczna płaszczyzna a obydwie st. pł. przecinają się w krawędzi **ak || ln**.

Jakikolwiekbąć inny punkt téj krzywéj dotykania zaś otrzymamy, kładąc przez dowolny bok n. p. przez g_x k_x, lub dowolną poprzecznicę p_y r_y, płaszczyznę E_x lub E_y, która płaszcz. sp. przecinać musi w krawędzi p_x r_x lub g_y k_y, a ze stosownego przecięcia wypadną punkty dotykania m_x i m_y.

Oczywiście, że skoro ma być dotykanie, to ani **Ex Eg** nie może być || do żadnéj podstawnéj płaszczyzny, t. zn. **ln** nie może być || do osi płaszczyzny spaczonéj.

δ. Mając przez **nl** Fig. 23. przesunąć płaszczyznę **E**, dotykającą się pł. sp. danéj, wykréślamy 2 krzywe dotykania, $v_2 v_3 v_5 v_6$... i $u_1 u_2 u_3 u_5 u_6$... na pow. pł. sp. odpowiadające jako podstawne kierujące stożkom, których wierzchołki są w **n** i **l**. Z przecięcia się tych 2 krzywych wypada punkt **m** i boki **pq** i **rs** ustalające płaszczyznę **E**, zawierającą w sobie oraz prostą **ln**. Ta płaszczyzna **E** jest oraz płaskiem stycznem cięciem dla **m**.

ε. Chcąc wreszcie wykréślić płaszczyznę, którąby dotykając się pewnéj danéj płaszczyzny spaczonéj, oraz była || do danéj płaszczyzny e_v e_h, można w dwojaki sposób dójść do celu; albo: zapomocą dwóch ogólnych linii krzywych dotykania, albo na podstawie następujących uwag:

Dana płaszczyzna spaczona **abcd** Fig. 24. ma dwojakie rodzące, jedne leżą w płaszczyznach poziomo rzucających, których poziome ślady są || do **a'b'** || **c'd'** inne zaś są poziome, n. p. **ad** i **bc**, a dana płaszczyzna e_h e_v zawiera w sobie punkt **f**, i 2 proste, mianowicie **eh** prostą równoległą do owych płaszczyzn poziomo rzucających, i poziomą **gf** || **kl**.

Przez każdą dowolną rodzącą płaszczyzny spaczonéj n. p. przez **ab** można położyć || **kl** płaszczyznę E_1 (lub przez **dc** płaszczyznę E_2 || **kl**) obydwie płaszczyzny muszą się przeciąć w pozioméj krawędzi **m'n'** || e_h || **g'f'**.

Wszystkie płaszczyzny przechodzące przez **mn**, są pł. stycznymi cięciami płaszczyzny spaczonéj. E_1 dotyka się jéj w **m**, a E_2 w **n**; pierwsza płaszczyzna zawiera w sobie poprzecznicę **ab**, druga poprzecznicę **cd**, każda inna płaszczyzna zaś przesunięta przez **mn**, zawiera w sobie inną poprzecznicę przecinającą się z **mn** w punkcie dotykania. Podobnie przez dowolny punkt płaszczyzny spaczonéj n. p. przez **q** przesuwamy prostą **qh** || **ef**, a przez obie proste **ad** i **qh** przesuwamy płaszczyznę E_3, dotykającą się płaszczyzny spaczonéj w punkcie **q**. Ślad poziomy Eh_3 będzie || do **a'd'** przechodzić przez **h'** i przetnie okap **b'c'** w **r'**. Otóż przez **r'** przesuwamy płaszczyznę poziomo rzucającą || **qh**, ta płaszczyzna przetnie krawędź **ad** w punkcie **s**, a więc prosta **rs** musi być || **qh**, i musi leżéć nie tylko w płaszczyźnie spaczonéj, lecz także i w E_3. Jasnem wreszcie jest, że płaszczyzna **E** przesunięta przez **mn** i **rs** jest || do **e**, i dotyka się płaszczyzny spaczonéj w punkcie **o**.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Wiadomości szkolne,

zestawione przez dyrektora szkoły.

Grono nauczycielskie z końcem roku szkolnego 1888/9.

Dyrektor: *Kicki Józef*, uczył geometryi i rysunków geometrycznych we wszystkich kl. 14 g. tyg. i zawiadował biblioteką szkolną i czytelnią uczniów.

Profesorowie: *Dyszkiewicz Alojzy* VIII. rangi, uczył historyi naturalnéj w I. i II. kl. po 3. g., fizyki w III. i IV. po 3 g., chemii w IV. kl. 4 g., geografii w IV. 2 g., razem 18 g. tyg.

Ellinger Apolinary, uczył języka polskiego w I. kl. 4 godz. tygod., arytmetyki w I. i III. kl. po 4 godz., w II. i IV. kl. po 3 godz. tygodniowo, razem 18 godz. tyg.

Lang Jan, uczył geografii w I. kl. 3 g., rysunków wolnoręcznych w II. III. i IV. kl. po 4 g. tyg., i kaligr. w I. II. i III. po 2 g. tyg. razem 21 g. tygodn.

Grzybowski Grzegorz, na urlopie.

Michałowski Emil, inspektor okręgowy szkół ludowych w Tarnopolu.

Nauczyciele: *Lech Władysław*, rzeczyw. uczył języka polskiego w kl. II. III. i IV. po 3 godz. tyg., geografii w kl II. i III. po 2 godz. tyg., historyi powszechnéj w kl. II. 1 godz. tyg w kl. III. i IV. po 2 godz tyg., razem 18 godz. tygodniowo.

Staniewicz Karol, prow. uczył języka niemieckiego w I. kl. i II kl. po 6 god. tyg. w kl III. i IV. po 5 godz. tyg., razem 22 god. tyg.

Ks. Librewski Władysław, zastępca, uczył religii r. k. we wszystkich klasach po 2 godz. tyg., razem 8 godz. tyg.

Ks. Ławrowski Teofil, zastępca, uczył religii g. k. we wszystkich klasach po 1 g. tyg., razem 4 g. tyg.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

Hoszowski Jan, uczył języka ruskiego 2 g. tyg.

Giedroyć Antoni, uczył języka francuskiego 2 godz. tyg.

Lech Władysław, uczył historyi kraju rodzinnego w III. i IV. kl. po 1 g. tyg., razem 2 g. tyg.

Szytyliński Stanisław, uczył gimnastyki we wszystkich klasach 4 g. tyg.

Perl Emanuel, uczył religii mojżeszowéj 3 g. tyg.

Dyr. Kicki Józef, uczył śpiewu choralnego 4 g. tyg.

Gospodarze klas: *Staniewicz Karol* dla I. kl. — *Lech Władysław* dla II. kl. — prof. *Ellinger Apolinary* dla III. kl. — prof. *Dyszkiewicz Alojzy* dla IV. klasy.

Sługa szkolny: *Dymidas Gabryel.*

Plan naukowy

A. dla przedmiotów obowiązkowych.

I. Klasa.

Religia rz. k. 2 godziny, gr. k. 1 godz. tyg., katechizm katolicki: — Katecheci ks. Librewski Władysław rz. k., Ławrowski Teofil gr. k.

Język polski. 4 godziny tygodn. — Nauka o formach imion oraz o zdaniu pojedynczém rozwiniętém, według gramatyki Dra. Małeckiego. Nauka gramatyki odbywała się praktycznie na podstawie analizy ustępów z „Wypisów polskich t. I.“ Z głosowni wyjaśniono tylko niezbędne zasady. Z „Wypisów“ czytano, po objaśnieniu opowiadano lub wygłaszano cenniejsze ustępy. — Co miesiąca 4 zadania w pierwszem a 6 zadań w drugiem półroczu. — Nauczyciel: Prof. Apolinary Ellinger.

Język niemiecki. 6 godzin tyg. — O nowéj pisowni, o rzeczownikach, przymiotnikach, zaimkach i liczebnikach. Odmiana słów słabych i mocnych we wszystkich czasach strony czynnéj. Szyk słów w zdaniach pojedynczych i niezawisłych. — Co tydzień zadanie szkolne. — Nauczyciel: Staniewicz Karol.

Geografia. 3 godziny tygod. — Wstępne pojęcia z geografii matematycznéj. Ogólne wiadomości z geografii fizycznéj i politycznéj wszystkich części świata. — Nauczyciel: prof. Lang Jan.

Arytmetyka. 4 godziny tygod. — Dziesiętny układ liczb, 4 działania na liczbach całkowitych i dziesiętnych; podzielność liczb, największy spólny dzielnik i najmniejsza spólna wielokrotność. Ułamki zwykłe, oraz zamiana ich na dziesiętne i odwrotnie. Działania na liczbach wielorakich. — Co 14 dni zadanie szkolne. — Nauczyciel: Prof. Apolinary Ellinger.

Rysunki geometryczne. 4 godziny tygodniowo. — Nauka ograniczała się na rysowaniu z wolnéj ręki figur geometrycznych pojedyńczych, mianowicie: linij prostych, w ich położeniach względem siebie, — kół, kątów, trójkątów, czworoboków, wieloboków umiarowych i nieumiarowych, póżniéj na rysowaniu figur geometrycznych złożonych, szrafirowanych atramentami kolorowymi. Z geometryi wzięto z pierwszych pojęć o ilościach przestrzennych tylko tyle, ile do wytłómaczenia i zrozumienia rysunku geometrycznego było potrzebném. — Nauczyciel: dyrektor Kicki Józef.

Historya naturalna. 3 godziny tygodn. — Zoologia. W 1. półroczu ze zwierząt kręgowych: ssące, ptaki, płazy i gady; w 2. półroczu dokończono zwierzęta kręgowe oraz dział zwierząt bezkręgowych. — Nauczyciel: prof. Dyszkiewicz Alojzy.

Kaligrafia. 2 god. tyg. — Po wytłómaczeniu głównych zasad kaligrafii uczono pisma polskiego i niemieckiego podług wzorów nauczyciela z tablicy. Nauczyciel: prof. Lang Jan.

II. Klasa.

Religia rz. kat. 2 godziny, gr. k. 1 godz. tyg. — Historya biblijna starego testamentu. — Katecheta ks. Librewski Władysław, rz. k. i ks. Ławrowski Teofil gr. kat.

Język polski. 3 godziny tyg. — Powtórzenie i uzupełnienie nauki deklinacyi i konjugacyi. — O zdaniu pojedyńczém i rozwiniętém na podstawie gramatyki Dr. A. Małeckiego. Czytanie, objaśnianie i opowiadanie, tudzież gramatyczna analiza ustępów z wypisów polskich t. II. Ćwiczenia piśmienne jak w I. klasie. — Nauczyciel: Władysław Lech.

Język niemiecki. 6 godz. tyg. — Powtarzanie i uzupełnienie w I. kl. wziętych odmian czasowników i imion; tworzenie czasów złożonych w stronie czynnéj i biernéj; używanie sposobu bezokolicznego z partykułą „zu," „um zu" i bez téjże; odmiana zaimków i liczebników, rząd przyimków i używanie spójników na stosownych przykładach. — Czytanie, rozbiór gramatyczny i tłómaczenie stosownych niemieckich ustępów z wypisów; treściwe, według okoliczności dosłowne powtarzanie tychże w formie krótszych i dłuższych odpowiedzi na pytania nauczyciela. — Tłomaczono ustępy polskie na niemieckie i odwrotnie. Co tygodnia jedno zadanie raz domowe a drugi raz szkolne. — Nauczyciel: Staniewicz Karol.

Geografia. 2 godziny tyg. — Polityczna geografia Azyi, Afryki, tudzież krajów południowéj i zachodniéj Europy. — Nauczyciel: Władysław Lech.

Historya powszechna. 1 godzina tyg. — Przegląd głównych zdarzeń dziejów starożytnych na podstawie Hist. Weltera t. I. — Nauczyciel: Władysław Lech.

Arytmetyka. 3 godziny tygod. — Miary, wagi i monety austryackie. Stosunki i proporcye. — Reguła trzech pojedyńcza i składana, reguła procentowa, reguła spółki, mięszaniu i alliażu. — Reguła łańcuchowa, praktyka włoska. Co 14 dni zadanie szkolne. — Nauczyciel: Prof. Apolinary Ellinger.

Geometrya wraz z rysunkami geometrycznymi. 2 godziny tygodn. geometrya i 2 g. tyg. rysunki geometryczne. — Z geometryi: planimetrya, mianowicie: o kątach, o przystawaniu i podobieństwie trójkątów. Na obliczeniu obwodu koła zakończono część teoretyczną geometryi. — Twierdzenia udowadniano najprzystępniejszym sposobem.

Rysowano za pomocą przyrządów matematycznych konstrukcye geometryczne, odnoszące się do prostych względem ich położeń; wykreślano trójkąty, czworoboki, wieloboki, koła, styczne do kół, koła w koła, skale, łuki i rozety architektoniczne; wyszukiwano miejsca geometryczne, zakończono zaś naukę tego przedmiotu konstrukcyami elipsy, paraboli i hiperboli wraz ze stycznymi do nich poprowadzonymi. — Nauczyciel: dyrektor Kicki Józef.

Historya naturalna. 3 godziny tygod. — W pierwszém półroczu: mineralogia, w drugiem półroczu botanika. — Nauczyciel: prof. Dyszkiewicz Alojzy.

Rysunki odręczne. 4 godziny tygod. — Rysowano ćwiczenia ornamentalne podług wzorów nauczyciela z tablicy w zarysach, lub jednym kolorem nakładane; naprzemian z rysunkami poprzednimi ćwiczono uczniów w rysunkach perspektywicznych z modeli drucianych i pełnych. — Nauczyciel: prof. Lang Jan.

Kaligrafia 2 godz. tyg. — Dalsze ćwiczenia w pismach zwykłych podług wzorów z tablicy jak w klasie I. — Nauczyciel: prof. Lang Jan.

III. Klasa.

Religia rz. kat. 2 godz., gr. k. 1. godz. tyg. — Historya biblijna nowego testamentu. — Katecheci ks. Librewski Władysław rz. kat. i ks. Ławrowski Teofil gr. kat.

Język polski. 3 godziny tygod. — Z gramatyki: Części mowy nieodmienne. Ortografia, interpunkcya i składnia zgody podług gramatyki Dr. Małeckiego. Czytanie, opowiadanie, rozbiór gramatyczny i deklamacye ustępów prozą i wierszem z wypisów polskich III. tom. — Co 10 dni zadanie domowe, co 14 dni szkolne. — Nauczyciel: Władysław Lech.

Język niemiecki. 5 godz. tyg. — Powtórzenie i uzupełnienie wziętego dotychczas z gramatyki materyału; składnia zgody. — Czytanie, objaśnianie, tłómaczenie i opowiadanie ustępów wziętych z wypisów. Co 2 tygodnie zadanie domowe, a co 2 tygodnie szkolne. — Nauczyciel: Staniewicz Karol.

Geografia. 2 godz. tyg. — Polityczna geografia reszty państw europejskich z wyjątkiem Austryi, tudzież Ameryka i Australia. Nauczyciel: Władysław Lech.

Historya powszechna. 2 god. tyg. — Dzieje wieków średnich aż do odkrycia Ameryki z uwzględnieniem dziejów monarchii Austryacko-węgierskiéj. — Nauczyciel: Władysław Lech.

Arytmetyka. 4 godz. tyg. — Powtórzenie i uzupełnienie nauki o miarach, wagach i monetach. Rozmaite obliczenia pieniężne, kupieckie i wekslowe. 4 fundamentalne działania na liczbach ogólnych, obliczenie 2. i 3. potęgi i takichże pierwiastków z liczb. Zadania jak w I. klasie. — Nauczyciel: prof. Apolinary Ellinger.

Geometrya wraz z rysunkami geometrycznymi. 1 godz. tygod., geometrya, — 2 g. tyg. rysunki geometryczne. — Stereometrya aż do obliczenia powierzchni i objętości brył, przyczém przy sposobności powtarzano potrzebne partye z planimetryi, z któréj wzięto także obliczania powierzchni figur płaskich i koła. O elipsie, paraboli i hyperboli.

Wykonywano dalsze konstrukcye linij krzywych płaskich, — w 2. półroczu ćwiczono uczniów w techniczném nakładaniu kolorami. Nauczyciel: dyrektor Kicki Józef.

Fizyka. 3 godz. tyg. — Fizyka doświadczalna, ogólne i szczególne własności ciał, — nauka o cieple; — o zbieraniu i rozkładaniu sił; o punkcie ciężkości; — machiny pojedyncze; — równowaga ciał ciekłych i lotnych. — Nauczyciel: prof. Dyszkiewicz Alojzy.

Rysunki odręczne. 4 godziny tygod. — Dalszy ciąg rysunków perspektywicznych z brył geometrycznych i pojedynczych kształtów architektonicznych. Ornamenta kolorowane. — Nauczyciel: prof. Lang Jan.

Kaligrafia. 2 godziny tygod. — Uczono pisma, „rond“ francuskiego, zdolniejszych także pisma „mniszego“ czyli „fraktury“ — Nauczyciel: prof. Lang Jan.

IV. Klasa.

Religia rz. kat. 2 godziny gr. kat. 1 godz. tyg. — Liturgika. — Katecheta ks.. Librewski Władysław i ks. Ławrowski Teofil.

Język polski. 3 godz. tygod. — Składnia rządu; nauka o zdaniach złożonych i szyku wyrazów, o okresach i o wierszowaniu podług gramatyki Dr.

Maleckiego. — Czytanie, opowiadanie, rozbiór gramatyczny i deklamacye ustępów wierszem i prozą z IV. tomu wypisów. — Co 10 dni zadanie domowe, co 14 dni szkolne. — Nauczyciel: Władysław Lech.

Język niemiecki. 5 godzin tygodn. — Powtórzenie i rozszerzenie wziętego dotychczas z gramatyki materyału; składnia rządu, użycie czasów i sposobów, jako też główne zasady stylu. Czytanie i objaśnianie, tłómaczenie i opowiadanie ustępów wziętych z wypisów. — Zadania jak w klasie III. — Nauczyciel: Staniewicz Karol.

Geografia. 2 godziny tyg. — Statystyka austryacko-węgierskiéj monarchii i kraju rodzinnego. — Uczniowie rysowali mapy na tablicy. — Nauczyciel: prof. Dyszkiewicz Alojzy.

Historya powszechna. 2 godziny tygodniowo. — Dzieje nowsze od odkrycia Ameryki z uwzględnieniem dziejów austryacko-węgierskiéj monarchii. Nauczyciel: Władysław Lech.

Matematyka. 3 godziny tyg. — Rozszerzenie nauki poprzedniéj. — O wspólnym dzielniku i najmniejszéj wspólnéj wielokrotności ilości algebraicznych. O ułamkach algebraicznych. Potęgi i pierwiastki. Równania pierwszego stopnia o jednéj, dwu i kilku niewiadomych i ich rozwiązanie zwykłemi metodami rugowania. — Co 14 dni zadanie szkolne. — Nauczyciel: prof. Apolinary Ellinger.

Geometrya z rysunkami geometrycznymi. Geometrya 1 godz. tyg. — rysunki geometryczne 2 godz. tyg. — Treścią nauki było wyrabianie zadań geometrycznych odnoszących się do obliczeń powierzchni, figur prostokreślnych i krzywokreślnych, daléj powierzchni i objętości brył. Rozszerzano i powtarzano twierdzenia geometryczne z klas niższych, na podstawie których powyższe zadania zadawano.—Co tygodnia 1 zadanie domowe, które w czasie następnéj lekcyi z uczniami przerabiano i tym sposobem poprawiano.

Rysowano rozwiązania najpojedyńczszych zadań z geometryi wykreślnéj; wykreślano punkt, prostą, płaszczyznę i bryły na dwóch płaszczyznach współrzędnych. — W 2. półroczu ćwiczyli się uczniowie w rysowaniu planów sytuacyjnych, przyczém równocześnie ćwiczono uczniów w rozwiązywaniu zagadnień z miernictwa.

Przy końcu roku szkolnego uczniowie obznajomili się z użyciem przyrządów używanych przy miernictwie, zdejmowali plan obszaru obranego, oraz niwelowali prostą wytyczoną w poprzek danego wąwozu. — Nauczyciel: dyrektor Kicki Józef.

Fizyka 3 godziny tyg. — Fizyka doświadczalna, dynamika ciał stałych, ciekłych i lotnych, nauka o magnetyzmie, elektryczności i galwanizmie, akustyka i nauka o świetle.—Nauczyciel: prof. Dyszkiewicz Alojzy.

Chemia. 4 godziny tyg. — Przegląd najważniejszych pierwiastków i ich połączeń, początki chemii nieorganicznéj i organicznéj. — Nauczyciel: prof. Dyszkiewicz Alojzy.

Rysunki odręczne. 4 godziny tygodn. — Rysowano ornamenta cieniowane z natury za pomocą wiszera i dwóch krédek, ornamenta kolorowane i ornamenta z wzorów, przy czém uwzględniono także rysunek głowy ludzkiéj i zwierząt, o ile takowe na tym stopniu rozwoju w ornamentyce zastosowanie znachodzą. — Nauczyciel: prof. Lang Jan.

B. dla przedmiotów względnie obowiązkowych.

Religia mojżeszowa. 3 godziny tyg. dla wszystkich 4 klas. — Nauka o wierze, powinnościach według książki „Or Thora" Leopoda Brauera. W I. i II. klasie wzięto od 1. do 6. rozdziału, w III. i IV. klasie 7. i 8. rozdział. — Oprócz tego tłómaczono największą część psalmów liturgicznych. — Nauczyciel: Perl Emanuel.

Język ruski. 2 godz. tyg., dla wszystkich uczniów na ten przedmiot zapisanych. — Z gramatyki nauka o deklinacyach, o ortografii, o zdaniu pojedynczém i złożoném przeważnie dla uczniów klasy III. i IV. Czytano i opowiadano z przepisanych czytanek wybrane ustępy; kilka poetycznych ustępów wygłaszali uczniowie z pamięci. Zadań szkolnych pisano po 2 lub 3 miesięcznie, nadto często piśmienne ćwiczenia ortograficzne podczas lekcyi na tablicy. — Nauczyciel: Hoszowski Jan.

C. dla przedmiotów nadobowiązkowych.

Język francuski. Klasa III. Poprawne czytanie. Czasowniki avoir i être. Liczba mnoga rzeczowników i przymiotników i rodzaj żeński ostatnich. Rodzajniki i partykula „de". Deklinacya rzeczowników. Czasowniki foremne, główne zasady użycia czasów. Zaimki. Liczebniki. Główne zasady zgody imiesłowu czasu przeszłego. Ćwiczenia domowe i szkolne. Czytanie i opowiadanie anegdot i małych historyjek.

Klasa IV. Rozszerzenie nauki pierwszego roku. Czasowniki nieregularne. Składnia czasownika: znaczenie czasów, znaczenie i użycie wyrazu bezokolicznego i imiesłowu czasu teraźniejszego. Znaczenie spójnika, przysłówka a szczególnie przyimka. Wypracowanie domowe i szkolne na podstawie dłuższych ustępów odczytanych i przerobionych w klasie.—Nauczyciel: Antoni Giedroyć.

Historya kraju rodzinnego po 1 godz. tygodn.— W III. klasie aż do Kaźmierza Jagiellończyka. — W IV. klasie od wstąpienia na tron Kaźmierza Jagiellończyka aż do obecnych czasów. Nauka odbywała się na podstawie wykładu nauczyciela i zeszytów pisanych w myśl instrukcyi Wysokiej Rady szkolnej. —Nauczyciel: Władysław Lech.

Śpiew. 4 godz. tyg. — Chór uczniów był podzielony w pierwszém półroczu na dwa oddziały. Początkowi należeli do 1. oddziału; ci zaś, którzy już rozumieli nuty, tworzyli oddział 2. — W pierwszym oddziale uczono uczniów czytania nut. — W praktycznéj części spiewali uczniowie skalę „dur" diatoniczną i w różnych odstępach pojedynczych tonów. — W 2. oddziale powtarzano z uczniami partye części teorytycznéj i praktycznéj, wzięte w oddziale 1. i spiewali skalę „moll" diatoniczną i skalę achromatyczną. Oprócz tego uczono ich pieśni nabożnych i świeckich treści moralnéj na 4 głosy, mięszane. Nauczyciel: dyr. Kicki Józef.

Gimnastyka. Ćwiczenia z gimnastyki szwedzkiéj i ćwiczenia w pochodach. Ćwiczenia I. stopnia na przyrzadach, na drążku, kółkach, poręczach, drabinach, skoku, blokach, równoważni i t. p. Naukę tę poruczono tutejszemu Towarzystwu „Sokół", a względnie nauczycielowi tegoż Stanisławowi Szytylińskiemu.

Wykaz używanych książek w r. szk. 188$^{8}/_{9}$:

	W klasie I	II	III	IV
Katechizm rz. kat. Schustera tłómaczenie ks. Zielińskiego 3. wydanie r. 1880.	1	—	—	—
Katechizm gr. kat. Guszalewicza r. 1869.	1	—	—	—
Biblia starego przymierza ks. Dąbrowskiego 1881 (rz. k.) .	—	1	—	—
Biblia starego przymierza ks. Tyca tłóm. B. J. 1876 (gr. k.)	—	1	—	—
Biblia nowego przymierza ks. Dąbrowskiego 1881 (rz. k.) .	—	—	1	—
Biblia nowego przymierza ks. Tyca tłóm. B. J. (gr. k.) 1877.	—	—	1	—
Liturgika ks. Jachimowskiego. 1874 (rz. k.) . . .	—	—	—	1
Liturgika ks. Torońskiego 1881 (gr. k.)	—	—	—	1
Religia i psalmy L. Brauera. Część I. (dla izraelitów.) .	1	1	—	—
Religia i psalmy L. Brauera, Część II. (dla izraelitów.) .	—	—	1	1
Gramatyka polska Dr. A. Małeckiego 7. wyd. 1886 . .	1	1	1	1
Wypisy polskie tom I. 4. wyd. 1876.	1	—	—	—
Wypisy polskie tom II. 4. wyd. 1879.	—	1	—	—
Wypisy polskie tom III. 4. wyd. 1879.	—	—	1	—
Wypisy polskie tom IV. 3. wyd. 1867.	—	—	—	1
Gramatyka niemiecka Schobera 4. wyd. 1882. . . .	1	1	1	1
Wypisy niemieckie E. Rebena dla I. II. klasy 4. wyd. 1884	1	1	—	—
Wypisy niemieckie E. Hamerskiego 3. wydanie 1883. .	—	—	1	—
Wypisy niemieckie E. Hamerskiego dla IV. kl. 2. wyd. 1874.	—	—	—	1
(*) Gramatyka ruska Osadcy 2. wyd. 1884. . . .	1	1	1	1
(*) Czytanka ruska dla I. i II. kl. niższych szkół średnich 1871.	1	1	—	—
(*) Czytanka ruska Partyckiego dla III. i IV. klasy 1886.	—	—	1	1
(**) Gramatyka francuska Amborskiego 3. wyd. 1872. .	—	—	1	1
Geografia Benoniego i Tatomira 3. wydanie 1886. . .	1	—	—	—
Geografia Kluna. Opracowania L. Germana i Rom. Starkla 1878.	—	1	1	—
Statystyka Dr. Szaraniewicza 3. wydanie 1886. . .	—	—	—	1
Historya powszechna Weltera tłómaczenie Zyg. Sawczyńskiego				
Tom I. 1887.	—	1	—	—
Tom II. 1880.	—	—	1	—
Tom III. 1879.	—	—	—	1
Arytmetyka Dora W. Zajączkowskiego 1887 . . .	1	1	—	—
Arytmetyka Mocnika dla III. i IV. klasy gimn. wyd. 9. 1860.	—	—	1	1
Geometrya Mocnika tłómaczenie Sternala 2. wyd. 1860. .	—	1	1	1
Zoologia Pokornego 2. wyd. 1872.	1	—	—	—
Botanika Pokornego 1864.	—	1	—	—
Mineralogia Klęska 2. wyd. 1870.	—	1	—	—
Fizyka Kunzeka tłóm. T. Staneckiego 2. wyd. 1876. .	—	—	1	1
Chemia Rosqu'ego przerobiona przez Navratila i Sokołowskiego 1872	—	—	—	1
Kozenna atlas geograficzny szkolny spolszczony przez S. E. Stögera 1879.	1	1	1	—

Do śpiewu używano śpiewników F. Tippmana, W. Wojnarskiego, R. Magnusa, T. Kunzeka i pieśni treści stosownéj ułożonych przez dyrektora szkoły.

---

*) Do przedmiotów względnie obowiązkowych.

**) Do przedmiotów nadobowiązkowych.

Zbiory naukowe.

Zbiory naukowe zakupują się z rocznéj dotacyi w kwocie 290 złr. w skutek rozporządzenia Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 14. czerwca 1878 l. 9290.

A. Biblioteka szkolna.

	Dzieł	w tomach	w książkach	w zeszytach	w arkuszach
I. Biblioteka nauczycielska:					
a) dzieł treści religijnéj	14	24	23	1	—
b) dzieł „ filologicznéj i filozoficznéj . . .	208	389	375	21	128
c) dzieł „ geograficznéj i historycznéj . .	142	282	226	215	—
d) dzieł „ matematycznéj	159	182	162	18	—
e) dzieł do fizyki i chemii	98	124	126	21	—
f) dzieł do historyi naturalnéj	75	128	125	26	—
g) dzieł do budownictwa i mechaniki	48	54	46	181	—
h) dzieł do nauki rysunków wolnoręcznych .	17	25	21	4	—
i) czasopism i zbiorów rozporządzeń . . .	112	125	201	185	10
k) dzieł do muzyki i spiewu	16	21	14	38	—
l) dzieł do kaligrafii i stenografii	7	7	7	3	—
m) dzieł treści mięszanéj	75	98	84	50	—
n) programów izb handlowych i zakładów wyższych	186	186	183	3	—
o) programów szkół średnich	1591	1591	—	1591	—
Razem	2748	3236	1593	2357	138
II. Czytelnia uczniów liczy:					
a) książek treści religijnéj, beletrystrycznéj i dramatycznéj	82	97	93	—	—
b) „ geograficznéj, historycznéj i umiejętnéj	107	145	140	—	—
c) „ opisującéj	90	125	125	—	—
d) „ opowiadającéj (powiastki)	333	476	470	—	—
e) „ mięszanéj	34	86	57	—	—
Razem	646	929	885	—	—
A zatem liczy:					
I. biblioteka nauczycielska	2748	3236	1593	2357	138
II. czytelnia uczniów	646	929	885	—	—
Razem w ogóle	3394	4165	2478	2357	138

Kupiono z dzieł cenniejszych:

a) Biblioteka Warszawska r. 1888. 4 tomy.
b) Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. do 85 zeszytu.
c) Geographische Rundschau. 3. 4. 11. Jahrgang.
d) Centralblatt f. das gewerbliche Unterrichtswesen. 7. Band.

e) Encyklopedya wychowawcza, 4 tomy.
f) Dor Wisłocki. Przewodnik bibliograficzny.

Wybór książek przysługuje gronu nauczycielskiemu. Nadzór nad całą biblioteką miał dyrektor zakładu.

B. Zbiory naukowe do nauki geografii i historyi powszechnéj.

Atlasów geograficznych 9 sztuk, — kart ściennych geogr. 49 sztuk, kart pojedyńczych geograf. 9 sztuk, — globów 2 sztuki, — teluryów 2 szt., — kart płaskorzeźbowych 7 sztuk.

C. Przybory naukowe do nauki arytmetyki.

Okazy miar metrycznych a to: dla ciał sypkich 6 sztuk, — dla płynów 7 sztuk, — ciężarków handl. więk· 6 sztuk, pudełko z ciężarkami mniejszymi, — tablic ściennych 2 sztuki, — zbiór modeli miar długości używanych w krajach europejskich.

D. Przybory naukowe do nauki geometryi i rysun. geometr.

Zupełny przyrząd mierniczy i przyrząd niwelacyjny systemu Krafta we Wiedniu, — łata niwelacyjna, — drążków mierniczych 30 sztuk, — palików 54 szt., — 2 taśmy miernicze, — węgielnica, — kątomierz wielki, - rajscajg od Krafta z Wied., — planów sytuacyjnych 5 sztuk, — planów sytua. Harschera 13 szt., — graniaston do rozkładania na 3 piramidy, — modeli papierowych geometrycznych 60 szt., — modelów drucianych 3 szt., — 8 modelów drucianych do stereometryi, — łańcuch mierniczy metryczny 20 m. długi, do wykreślnéj geometryi płaszczyzny współrzędne szklanne, nareszcie 2 przyrządy do uzmysłowienia wykreślenia płaszczyzn.

E. Przybory naukowe do nauki fizyki.

a)	przyrządów	do okazania ogólnych własności ciał	12	liczb w inwent.
b)	„	do mechaniki . . .	19	„
c)	„	do hydrostatyki i hydrodynamiki	13	„
d)	„	do aerostatyki i aerodynamiki	13	„
e)	„	do akustyki . . .	11	„
f)	„	do nauki o cieple . .	18	„
g)	„	do optyki	22	„
h)	„	do elektryczności i magnetyzmu	44	„

F. Przybory naukowe do nauki chemii.

				Liczb. w inwent.
A.	Przyrządy i sprzęty:			
	Dział I.	rozmaitych przyrządów	. .	25+13=38
	„ II.	przyrządów do mierzenia	. . . .	10
	„ III.	„	szklannych	53
	„ IV.	„	porcelanowych	14
	„ V.	„	do gotowania i wyżarzenia . .	37
	„ VI.	„	metalowych	37
	„ VII.	„	drewnianych	11
B.	Produktów surowych		. . . .	42
C.	Chemikaliów i odczynników		. . . .	204

G. Zbiory naukowe do historyi naturalnéj.

	Liczba w inwentarzu	Sztuk
a) wypchanych źwierząt czworonożnych . .	23	—
b) płazów	4	—
c) wypchanych ptaków	110	—
d) muszel	15	—
e) fascykułów herbarza	—	7
f) okazów mineralogicznych	500	—
g) okazów geologicznych	146	—
h) atlasów dla historyi naturalnéj . : .	—	2
i) tablic ściennych	—	14
k) obrazów	—	162
l) zeszytów ze siatkami na krystalograficzne modele	—	2
m) modeli kryształów drewnianych . . .	—	25
n) modeli kryształów drewnianych . . .	—	70
o) zakamieniałości, szkieletów	17	—
p) pudełek z chrząszczami i motylami . . .	—	4

Sprawiono dwie szafy na wypchane zwierzęta.

H. Przybory naukowe do nauki rysunków wolnoręcznych.

Szkół rysunkowych 8 sztuk, — zeszytów 23, pojedyńczych wzorów 354 sztuk, — 27 tablic ściennych Fr. Steigla, — odlewów gipsowych od Batki z Pragi 24 sztuk, — odlewów gipsowych z c. k. muzeum wiedeńskiego 37 sztuk, — odlewów gipsowych z k. muzeum stuttgardskiego 43 sztuk. Oprócz tego następujące przyrządy: statyw na modele druciane, — modelów drucianych do nauki perspektywy 18 sztuk, — modelów drewnianych wielkich 13 sztuk, — modelów drewnianych małych 204 sztuk, — stół ze szybą szklanną do nauki o perspektywie, statyw metalowy.

I. Wzory kaligraficzne.

7 zeszytów wzorów kaligraficznych i 8 pojedyńczych wzorów.

K. Instrumenta i przyrządy pomocnicze przy nauce śpiewu.

Fisharmonika, — metronom, książek z nutami 4 szt. tablica drewniana.

L. Przyrządy do gimnastyki.

Rusztowanie z hakami na liny i sznury, — drabina pozioma, — („rek") drążek stały, — lina, — kółka żelazne, — 6 wałeczków do rąk, — poręczki ruchome, — drabina sznurowa, — lina z guzami, — 30 drążków, — koń skórzany, 6 materaców, 37 sztuk ciężarków.

Uwaga. Towarzystwu gimnastycznemu „Sokół" wypożyczono na mocy zezwolenia Wys. c. k. Rady szkol. krajowéj z 27 lutego 1889 l. 3388, 30 drążków, konia, — poręczki i 17 par ciężarków.

Dary dla szkoły otrzymane w r. szk. 188$^8/_9$.

Wydział krajowy darował 13 tomów „Aktów grodzkich" i 19 zeszytów „Wiadomości statystycznych" Dra. Pilata.

Wny W. Satkie, 3 zeszyty dzieła swego o klimacie w Tarnopolu.

Komitet jubileuszowy ku uczczeniu 300-letniéj rocznicy założenia gimnazyum Św. Anny w Krakowie darował „Książkę pamiątkową".

Fundusz ku wspieraniu uczniów ubogich.

W tym celu pobiera dyrekcya dobrowolny datek od ucznia wpisującego się do téj szkoły na mocy zezwolenia Wys. c. k. Namiestnictwa z dnia 13. kwietnia 1863. l. 18360. — Kontrolę wykonuje grono nauczycielskie, a rachunek udokumentowany składa dyrektor szkoły corocznie z końcem roku szk. Wys. c k. Radzie szkolnéj krajowéj. Z tych pieniędzy kupowano uczniom rzeczy szkolne i odzież.

Z r. sz. 188⁷/₈. zostało . .	117 zlr.	55 ct.
w r. sz 188⁸/₉. zebrano . .	38 „	90 „
Razem .	156 zlr.	45 ct.
z tych wydano w r. szk. 188⁸/₉.	32 „	80 „
pozostaje na r. szk. 188⁹/₉₀ .	123 zlr.	66 ct.

Z pozostałych pieniędzy umieszczono 110 zlr. w tutejszéj kasie oszczędności na książeczkę Nr. 35. a to:

dnia 7. stycznia 1870. . . .	50 zlr.
dnia 28. czerwca 1875. . . .	50 „
dnia 22. lipca 1884.	10 „
Razem	110 zlr.

Odsetki od tego kapitału wynoszą dnia 1. lipca 1888. razem	132 zlr.	76 cnt.
Odsetki od 1. lipca 1888. do 1. lipca 1889. wynoszą	11 „	2 „
Kwota więc umieszczona w kasie oszczędności wynosi razem	253 zlr.	78 cnt.

Obecny zapas przyborów szkolnych dla biédnych uczniów wynosi:

321 książek szkolnych, — 26 rysownic, — 29 przykładni, — 23 trójkątów, 24 rączek do ołówków, — 27 centimetrówek, — 27 muszel, — 5 linij arabeskowych, — 20 tek rysunkowych.

Rozporządzenia otrzymane w ciągu r. szk. 188⁸/₉.

Aprobata książek: z dnia 7. lipca 1888. l. 9343, pod tytułem: „Początki arytmetyki i algebry zastósował do użytku szkół średnich Dr. Władysław Zajączkowski. Część II. na III. i IV. klasę. We Lwowie 1888“.

z d. 1. lipca 1888 l. 6640, p. t. „Zasady Zoologii napisał Aug. Wrześniowski. — Warszawa. 1888“.

z d. 22. lipca 1888 l. 9391 p. t. „L. Germann i K. Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla kl. I. szkół średnich. We Lwowie. 1888“.

z d. 11. lipca 1888 l. 9267, p t. „Unser Kaiser 1848—1888. Festschrift für die vaterländische Jugend, herausgegeben vom Lehrerhaus-Vereine in Wien.—1888“. (Dla czytelń uczniów).

z d. 22. września 1888 l. 14105, p. t. „Cesarz i król Franciszek Józef I. Dr. A. Zipper. W Złoczowie. 1888.“ (Dla czytelń uczniów).

z d. 11. listopada 1888 l. 17467, p. t. „Wypisy polskie dla szkół średnich niższych. Tom IV. Wydanie II. We Lwowie. 1888.

z d. 24. listopada 1888 l. 18228, p. t. „Czterdzieści lat panowania Cesarza Franciszka Józefa I. 1848—1888. Dra. Leona Smollego. We Lwowie.“ (Dla czytelń uczniów).

z d. 24 grudnia 1888 l. 19482, p. t. „Zarys historyi Polski i krajów ruskich z nią połączonych przez Dra. Ana-Lewickiego. — Wydanie II. W Krakowie. 1888“.

z d. 21. stycznia 1889 l. 20475 p. t. 1) „Psychologia“, 2) „Młodość Mickiewicza, skreślił Dr. Teof. Ziemba. Kraków 1877“. (Dla bibliotek szkół średnich).
z d. 16. kwietnia 1889 l. 6405, p. t. „Początki Arytmetyki do użytku szkół średnich. Dr. Wład. Zajączkowski. Część I. wydanie II. na I. i II. kl. We Lwowie.“
z d. 10. maja 1889 l. 2543, p. t. „Lessings Abhandlungen über die Fabel“ i „Schiller's Wallenstein. We Wiedniu. Nakład Ka. Gräsera“; — tudzież do bibliotek szkolnych książki tego samego nakładu p. t. „Goethes Egmont Cellius Regulus, — Voss Luise“.
z d. 7. maja 1889 l. 7460, p. t. „Wypisy polskie dla klas niższych szkół średnich. Tom III. Wydanie V. We Lwowie. 1889.
z d. 10. maja 1889 l. 7461 p. t. „Deutsche Schulgramatik v. Dr. K. Kummer. 2. Auflage. W Pradze.
z d. 10. maja 1889 l. 7696, p. t. „Gramatyka ruskoho jazyka“. Dr. O. Ogonowski. Lwów. 1889.
z d. 31. maja 1889 l. 8802, p. t. „Geographie der österr. ungar. Monarchie v. Dr. Fr. Mayer“. W Pradze.
z d. 11. czerwca 1889, l. 9776 p. t. „Wypisy niemieckie Hamerskiego, dla IV. klasy.— III. wydanie“.
z d. 11. czerwca 1889 l. 9543 p. t. „*a)* Deutsches Lehrbuch für I—IV. Cl. der Mittelschulen, i *b)* Deutsches Lehrbuch für die oberen Cl. der Mittelschulen v. L. Lampel. I—III. Theil“.

Rozporządzenia Wys. c. k. Rady szkolnéj krajowéj z dnia

19. września 1888 l. 18733 ze wskazówkami dotyczącemi hygieny szkolnéj.
8. listopada 1888 l. 573 pr. odnoszące się do ułatwień kandydatom dla języka niemieckiego kształcenia się w tym przedmiocie na wszechnicach niemieckich.
16. listopada 1888, l. 11851 zakazujące uczniom żądać u mieszkańców wsparcia w czasie ich krążenia po kraju w wakacyach za ukazywaniem świadectw semestralnych.
2. grudnia 1888 l. 18571 zakazujące osobom mieszkającym w zabudowaniach szkolnych wynajmowania pomieszkań cudzym osobom.
3. stycznia 1889 l. 20391 dotyczące korespondencyi zagranicznéj.
31. stycznia 1889 l. 1186 dotyczące jazdy kolejami państwowymi.
3. lutego 1889 l. 1549, jak należy postępywać z uczniami, chcącymi składać egzamin wstępny do I. kl. w ciągu r. szk.
31. marca 1889 l. 5509, zalecające ażeby co niedzieli i święta odczytywano uczniom exhorty i odbywały się dla nich nabożeństwa.
29. marca 1889 l. 170 pr zalecające ażeby do 20. stycznia przedkładać wnioski o uwolnienie osób grona nauczycielskiego od służby w pospolitem ruszeniu w razie potrzeby.
15. kwietnia 1889, l. 6402 z planem nauki języka polskiego w szkołach realnych.
9. maja 1889 l. 7714 dotyczące sposobu prowadzenia katalogów klasowych.
31. maja 1889 l. 9203 zakazujące służbie szkolnéj trzymania uczniów na stancyi.
7. czerwca 1889 l. 8106, nie dozwalające składania egzaminu wstępnego do klas wyższych z końcem r. szk. tylko z początkiem.
7. czerwca 1889 l. 9162 z oznaczeniem świąt, w których uczniowie mogą być uwolnieni od exhort.

Kronika zakładu odnosząca się do r. sz. 188⁸/₉.

Z początkiem r. szk. 188⁸/₉ zgłosiło się do I. kl. 33 uczniów, z których 3 reprobowano, resztę zaś przyjęto do téj klasy na podstawie złożonego egzaminu wstępnego. W tym czasie odbyły się egzamina poprawcze. 11 uczniów poprawiło, 3 zaś uczniów nie zgłosiło się.

Były nauczyciel rz. k. religii ks. Niżyniecki Atanazy otrzymał 2. decenium rozp. Wys. c. k. Rady szk. kraj. z dnia 14. lipca 1888 l. 8636.

JE. P. Minister wyz. i oświec. mianował p. Lecha Władysława rzeczywistym nauczycielem téj szkoły reskryptem z dnia 21. lipca 1888 l. 13597.

Prezydyum Wys. c. k. Rady szkolnéj krajowej reskryptem z dnia 1. września 1888 l. 426 przydzieliło prow. nauczyciela p. Giedroycia Antoniego do służby w c. k. gimnazyum w Tarnopolu.

Prezydyum Wys. c. k. Rady szk. kraj. z d. 3. września 1888 l. 622 zamianowało ks. Władysława Librewskiego suplentem nauczyciela r. k. religii.

Wys. c. k. Rada szk. kraj. reskryptem z d. 12. września 1888 l. 13070 zezwala, ażeby na razie na czas potrzeby objął naukę gimnastyki p. Jan Brzezina; reskryptem zaś z d. 31. grudnia 1888 l. 20263 porucza w II. półroczu tę naukę tutejszemu Towarzystwu gimnastycznemu „Sokołowi“ a względnie nauczycielowi p. Szytylińskiemu Stanisławowi.

Urząd gminny tarnopolski zarządza składkę na pogorzelców różnych gmin odezwą z d. 21. września 1888 l. 9184. Zebraną kwotę 7 złr. 25 ct. oddano do kasy miejskiéj.

Wys. c. k. Rada szk. kraj. reskryptem z d. 15. września 1888 l. 12757 przyznaje prof. Grzybowskiemu Grzegorzowi 4. kwinkwenium.

Wys. c. k. Rada szk. kraj. reskryptem z d. 26. września 1888 l. 14243 porucza prof. Charkiewiczowi Edwardowi naukę języka francuskiego na r. szk. 188⁸/₉.

Prezydyum Wys. c. k. Rady szk. kraj. reskryptem z d. 11. października 1888 l. 733 poleca, by uczniowie g. k. obrządku obchodzili uroczystość 900-letniéj rocznicy ochrzczenia Rusi.

Prof. Grzybowskiemu Grzegorzowi udziela Wys. c. k. Rada szk. kraj. reskryptem z d. 23. października 1888 l. 15381 urlopu do 31. stycznia 1889, który to urlop Wys. c. k. Ministerstwo wyz. i ośw. resk. z dnia 15. kwietnia 1889 l. 7010 po koniec r. szk. 188⁸/₉ mu przedłużyło.

Dnia 23. stycznia 1889 umarł uczeń IV. kl. Blauer Mayer.

Dnia 9. lutego 1889 wzięto udział w żałobnem nabożeństwie za duszę Jego Ces. Wysokości Arcyksięcia Rudolfa.

Z powodu grasującéj zakaźnéj słabości ocznéj między młodzieżą szkolną w Tarnopolu zarządziło c. k. Starostwo odezwa z d. 6. maja 1889 l. 10322 zamknięcie I, II. i III. kl. do 1. czerwca r. b., a Wys. c. k. Rada szk. kraj. reskryptem z d. 24. maja 1889 l. 8490 poleciła zamknąć i klasę IV.

Ponieważ prof. Charkiewicza Edwarda powołało Wys. c. k. Ministerstwo wyz. i ośw. do Wiednia, Wys. c. k. Rada szk. kraj. reskryptem z d. 3. czerwca 1889 l. 9246 poruczyła naukę języka francuskiego nauczycielowi Giedroyciowi Antoniemu po koniec r. szk. 188⁸/₉.

Dnia 28. czerwca r. b. była młodzież szkolna na żałobnem nabożeństwie za spokój duszy ś. p. cesarza Ferdynanda I.

Dyrektor szkoły uwolnił uczniów od nauki szkolnéj dnia 19. marca i 21. czerwca r. b. na mocy przysługującego mu prawa.

Uczniowie katoliccy odprawili 3 razy św. spowiedź i przyjmowali św. komunią.

W ciągu r. szk. odbyło się 19 posiedzeń grona nauczycielskiego pod przewodnictwem dyrektora szkoły. Oprócz tego odbywały się posiedzenia ty-

godniowe gospodarzy klas w celu porozumienia się z nauczycielami w ich klasie zatrudnionymi, co do zachowania się i postępu każdego ucznia z osobna,

Z końcem r. szk. $188^8/_9$ liczyła ta szkoła 47 uczniów uwolnionych od całej opłaty szkolnej 15 zaś opłacających takową. Opłat szkolnych do 1. lipca 1888 wpłynęło 1200 złr.

Taksę wstępną po 2 złr. 10 ct. zapłaciło 41 uczniów, co wynosi 86 złr. 10 ct. Datek zaś na przybory naukowe po 1 złr. zapłaciło 81 uczniów, co wynosi 81 złr.

Dnia 13. lipca r. b. zakończono naukę szkolną nabożeństwem i rozdaniem świadectw za zezwoleniem Wys. c. k. Rady szkol. kraj. z dnia 25. czerwca 1889. l. 10492.

Dnia 15. lipca rozpoczęły się egzamina wstępne z uczniami do I. kl. na r. szk. $188^9/_{90}$.

Tablice statystyczne uczniów

odnoszące się do końca 2. półrocza r. szk. 1888—89.

A. Liczba uczniów uczęszczających do szkoły realnéj w ciągu r. szk. 1888-9.

W klasie	zapisało się w r. sz. 1887—88.			Pozostało z końcem 2. półr.		
	publicznych	prywatystów	Razem	publicznych	prywatystów	Razem
I.	35	—	35	24	—	24
II.	16	—	16	12	—	12
III.	14	—	14	12	—	12
IV.	16	—	16	14	—	14
Razem	81	—	81	62	—	62

B. Liczba uczniów według narodowości i wyznań.

W klasie	Polaków	Rusinów	Niemców	Czechów	Innéj narodowości	Razem	Religii				
							rz. k.	gr. k.	orm.	mojż.	Razem
I.	20	4	—	—	—	24	13	4	—	7	24
II.	7	1	3	1	—	12	10	1	—	1	12
III.	8	2	1	1	—	12	7	2	—	3	12
IV.	13	1	—	—	—	14	6	1	—	7	14
Razem	48	8	4	2	—	62	36	8	—	18	62

C. Liczba uczniów według wieku ukończonego w r. 1889.

W klasie	Liczyło lat												Razem	Wiek przeciętny
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
I.	1	7	5	4	5	1	1	—	—	—	—	—	24	13·5
II.	—	—	4	4	—	2	1	1	—	—	—	—	12	14·5
III.	—	—	—	4	6	1	—	—	1	—	—	—	12	15·4
IV.	—	—	—	—	2	1	7	3	—	1	—	—	14	17·0
Razem	1	7	9	12	13	5	9	4	1	1	—	—	62	15·1

D. Liczba uczniów uczęszczających na przedmioty względnie- i nadobowiązkowe.

W klasie	Uczęszczało uczniów				
	na język ruski	na język francuski	na historyą krajową	na spiew	na gimnastykę
I.	5	—	—	13	22
II.	1	—	—	9	12
III.	—	6	12	2	7
IV.	1	12	14	2	12
Razem	7	18	26	26	53

E. Liczba uczniów według ich ogólnego postępu z końcem 2. półrocza 1888-89.

W klasie	Otrzymało stopień					Nieklasyfikowanych	Razem
	celujący	I.	II. z pozwoleniem złożenia egzaminu popraw.	II.	III.		
I.	1	16	2	1	4	—	24
II.	1	7	2	—	2	—	12
III.	1	10	—	—	—	1	12
IV.	1	11	2	—	—	—	14
Razem	4	44	6	1	6	1	62

F. Liczba uczniów według ich cenzur z obyczajów i pilności z końcem 2. półrocza 1888—89.

W klasie	Otrzymało cenzurę											
	z obyczajów						z pilności					
	chwalebną	zadowalniającą	odpowiednią	mniej odpowiednią	nieodpowiednią	Razem	wytrwałą	zadowalniającą	dostateczną	niejednostajną	małą	Razem
I.	11	12	—	1	—	24	2	13	4	5	—	24
II.	4	3	2	3	—	12	1	8	1	1	1	12
III.	8	4	—	—	—	12	—	12	—	—	—	12
IV.	7	6	1	—	—	14	2	9	2	1	—	14
Razem	30	25	3	4	—	62	5	42	7	7	1	62

UWAGI

dotyczące przyjęcia uczniów na rok szk. 1889/90.

Dnia 31. sierpnia r. b. zapisywać się będzie uczniów w obecności ich ojców lub zastępców tychże.

Nowo wstępujący uczniowie do klasy II. III. i IV. mają przedłożyć metrykę i świadectwo szkolne z ostatniego półrocza. — Każdy z uczniów zgłaszających się do I. kl., który poprzednio uczęszczał do publicznéj szkoły ludowéj, winien wykazać się świadectwem szkolném, wydaném przez kierownika dotyczącéj szkoły ludowéj w myśl §. 72. regulaminu szkolnego, ogłoszonego rozp. Wys. c. k. Rady Szkol. kraj. z dnia 12. listopada 1876. l. 9272. według wzoru tam zawartego lit. G. Końcowy ustęp świadectwa tego, zamiast obecnie tam zamieszczonego ma opiewać. *„Ponieważ ten uczeń zamierza wstąpić do szkoły średniéj, przeto wydaje się mu na ten cel niniejsze świadectwo.*

Dla uczniów wstępujących do klasy I. przeznaczają się dwa terminy na examina wstępne: jeden 15. i 16. lipca b. roku przed wakacyami, a drugi dnia I. i 3. września b. r. po wakacyach. W skutek tego mają się kandydaci nowo wstępujący dwa dni przedtem zgłaszać. Wybór jednego z tych terminów pozostawia się kandydatom, względnie ich rodzicom. W każdym z tych terminów jednak rostrzyga się o przyjęciu ucznia do klasy I. stanowczo, powtórzenie wstępnego examinu czy w tym samym, czy w innym zakładzie jest bezwarunkowo wzbronione, a uzyskanie przypuszczenia do powtórzenia examinu przez wprowadzenie w błąd Dyrekcyi czyni ten powtórny examin w każdym wypadku nieważnym; o takiém rozmyślném wprowadzeniu w błąd dla uzyskania przypuszczenia do powtórzenia examinu wstępnego będzie mogła każda dotycząca Dyrekcya z całą pewnością i łatwością się dowiedzieć z wykazu reprobowanych w każdym zakładzie uczniów, któryto wykaz Wys. c. k. Rada szkol. kraj. każdéj Dyrekcyi w swoim czasie prześle.

Uczniów do I. klasy przyjmuje się stanowczo na podstawie odbytego z nimi egzaminu wstępnego z religii, -- z języka polskiego, — z języka niemieckiego i z arytmetyki. Przy tym egzaminie żądać się będzie:

Z religii: katechizmu w zakresie nauki w szkołach ludowych.

Z języka polskiego: biegłego czytania, pisania, głównych zasad nauki o formach, — ortografii, — pewnéj biegłości w opowiadaniu i w przeniesieniu na papier przeczytanego lub opowiadanego łatwego ustępu.

Z języka niemieckiego: czytania, pisania, rozróżniania części mowy, odmieniania rzeczowników z przymiotnikami, zaimków, czasowników w formie czynnéj.

Z arytmetyki: cztéru działań liczbami całymi i biegłości w rozwiązywaniu łatwych zagadnień z pamięci.

Z trzech przedmiotów ostatnich odbędzie się egzamin ustny i pisemny.

Dnia 1 i 3 września r. b. odbywać się będą egzamina wstępne dla uczniów klasy II. III. i IV. jakotéż egzamina poprawcze.

Uczniowie ze zakładów średnich nie składają egzaminów wstępnych, jeżeli zamierzają zapisać się do klasy pierwszéj, — jeżeliby zaś chcieli wstąpić do odpowiedniéj klasy wyższéj, muszą składać egzamin wstępny z najbliższéj klasy niższéj.

Opłaty przy wpisie.

1. Taksa wstępna w kwocie 2 zł. 10 ct.

UWAGA. Uczniowie, którzy taksę wstępną już raz zapłacili, a przez wystąpienie stosunków ze szkołą nie zerwali, nie płacą takowéj.

2. Opłata szkolna w kwocie 20 zł.

UWAGA. *a)* Opłata szkolna musi być uiszczona za I. półrocze najdaléj do 15. października za II. półrocze zaś do 15. marca. — Uczniom, którzyby w oznaczonym czasie opłaty szkolnéj nie zapłacili, zabronionoby dalszego uczęszczania do szkoły. *b)* Uczeń I. klasy nie może być uwolniony od opłaty szkolnéj za I. półrocze; lecz późniéj uwalnia go Wys. Rada Szkol. kraj. na podstawie otrzymanego świadectwa 1. stopnia przy bardzo dobréj nocie z obyczajów i pilności. *c)* Uczeń ubiegający się o uwolnienie od opłaty szkolnéj, poda prośbę przez dyrekcyą szkoły do Wys. Rady Szkol. kraj., załączając do niéj świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i świadectwo ubóstwa. — Świadectwo ubóstwa ma być potwierdzone przez urząd gminny i zawierać dokładny stan majątkowy rodziców, w razie przeciwnym nie będzie uwzględnione. — Prywatyści opłacają zawsze opłatę szkolną. *d)* Uczeń zatrzymuje uwolnienie od opłaty szkolnéj tylko tak długo, jak długo w ostatniém półroczu otrzymał *pierwszy stopień* ogólnego postępu, z obyczajów notę: *chwalebną* lub *zadowalniającą*, a z pilności notę *wytrwałą* albo przynajmniéj *zadowalniającą*. — W każdym innym wypadku traci uwolnienie. — Czy uczeń ma być uwolniony od płacenia całéj opłaty szkolnéj, czy téż tylko od połowy, stanowi stan majątkowy jego rodziców.

3. Datek na środki naukowe w kwocie 1 zł.
4. Taksa za egzamin prywatny lub wstępny w kwocie 12 zł.

UWAGA: *a)* Uczniowie, którzy w ostatniém półroczu byli uczniami szkół realnych, nie płacą takowéj. *b)* Uczniowie, którzy składają egzamin wstępny do I. klasy, nie płacą także taksy egzaminacyjnéj. *c)* Świadectwo wystawia się tylko na podstawie złożonego egzaminu p r y w a t n e g o, nigdy zaś na podstawie wstępnego egzaminu.

5. Dobrowolny datek w celu wspierania mniéj zamożnych uczniów. — Wysokość takiego datku zależy od woli P. T. rodziców, nie kładąc tamy ich dobroczynności.

W razie, gdyby uczeń składający egzamin wstępny do I. klasy, takowego nie złożył, a zapłacił należytości, — natenczas zwraca mu się takowe; albowiem nie może być uczniem téj szkoły. — Taksy egzaminacyjnéj uczniowi się nie zwraca.

Swiadectwo szkolne otrzymują uczniowie za każde półrocze z osobna; ma ono być zaopatrzone marką stęplową na 15 ct., za duplikaty płaci się taksa w kwocie 1 zł.

Ponieważ szkoła ma obowiązek nadzorowania miejsca, gdzie uczniowie są ulokowani na stancyi, a w razie niestosownego ulokowania tychże może nawet odmówić przyjęcia do szkoły, P. T. rodzice zechcą zaraz przy wpisie wymienić miejsce, gdzie syna swego umieścić zamyślają.

Sprawy szkolne poszczególnych uczniów załatwiają pp. gospodarze klas, przed którymi uczeń swe opuszczone godziny winien w przeciągu 24 godzin usprawiedliwić. Jeżeli uczeń przez 8 po sobie bez przerwy następujących dni szkolnych nie był na lekcyach, a przyczyny nieobecności nie oznajmiono, wykreśla go się z katalogu, a przyjęcie jego zależéć będzie od pozwolenia Wys. Rady Szkolnéj krajowéj.

Z dyrekcyi c. k. szkoły realnéj.

Józef Kicki,
dyrektor.

Klasyfikacya uczniów z końcem 2. półrocza
r. szk. 1888—1889.

KLASA I.

Klasyfikowanych uczniów 24.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymał:

1. *Biernat Jan Maryan* z Krakowa.

Stopień pierwszy:

2. *Dorożyński Eustachy* z Horodnicy,
3. *Epstein Józef* z Tarnopola,
4. *Feldmann Józef* z Tarnopola,
5. *Friedel Alojzy* z Kutkorza,
6. *Haczelski Jan, Kaźmierz* z Płotyczy,
7. *Jamka Konrad* z Żerebek wielkich,
8. *Keyles Markus Jakób* z Tarnopola,
9. *Komadziński Władysław* z Zielonej,
10. *Mizes Zygmunt* z Tarnopola,
11. *Popiel Ludwik* z Jacowiec,
12. *Reichstein Mojżesz, Leib* z Tarnopola,
13. *Salz Benzion* z Tarnopola,
14. *Szpilfogel Józef* z Kopeczyniec,
15. *Tyc Antoni, Daniel,* ze Stanisławczyka,
16. *Veltze Karol* z Czerniowic w Bukowinie,
17. *Wacnik Łukasz Cypryan* z Tarnopola.

Mogą poprawić po wakacyach cenzurę:

18. *Łysy Ryszard Hilary* z Płotycz, z języka niemieckiego,
19. *Reszetucha Emil* z Tarnopola, z arytmetyki.

Stopień drugi:

20. *Klisiewicz Józef Grzegorz* ze Lwowa.

Stopień trzeci:

21. *Bittner Rudolf* ze Skałatu,
22. *Brugger Stanisław Artur* z Tarnopola,
23. *Klang Dawid* z Tarnopola,
24. *Łotocki Józef* z Tarnopola.

KLASA II.

Klasyfikowanych uczniów 12.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymał:

1. *Hurkiewicz Józef, Maryan, Jan,* z Kattenberg w Czechach.

Stopień pierwszy:

2. *Burmenda Józef, Wojciech* z Tarnopola,
3. *Dzierżanowski Zygmunt, Emil* z Wojciechowic,
4. *Hurkiewicz Rudolf, Józef* z Kattenberg w Czechach,
5. *Kaźmirowski Eugeniusz, Marcin* z Wygnanki,
6. *Romański Ryszard* z Tomaszpola w Podolu rosyjskiem,
7. *Teuber Aron* z Tarnopola,
8. *Woroszyński Zygmunt, Jerzy* z Maryanki.

Mogą poprawić po wakacyach cenzurę:

9. *Giedroyć Kaźmierz* ze Lwowa, z języka niemieckiego,
10. *Sambor Teofil* ze Lwowa, z matematyki.

Stopień trzeci:

11. *Halik Bazyli* z Czernielowa Ruskiego,
12. *Nussbaum Zygmunt* z Powitnej.

KLASA III.

Klasyfikowanych uczniów 11.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymał:

1. *Bezkorowajny Włodzimierz* z Zuchorzyc.

Stopień pierwszy:

2. *Dzierżanowski Jan, Antoni, Emil,* z Cecory,
3. *Krug Wilhelm, Zygmunt* ze Lwowa,
4. *Krzyworączka Paweł* z Grzymałowa,
5. *Margules Szmelke* z Tarnopola,
6. *Radiuk Augustyn* z Mużyłowic,
7. *Rehorovsky Jan* ze Lwowa,
8. *Romański Zygmunt* z Tomaszpola na Podolu ros.,
9. *Schalit Mojżesz, Leib* z Tarnopola,
10. *Skulski Michał* z Nadwórny,
11. *Tyban Władysław* z Tarnopola.

Świadectwo stopnia drugiego i trzeciego
nie udzielono żadnemu uczniowi.

Uwaga. Uczeń *Kittner Zygmunt* z Tarnopola uzyskał w skutek dłuższéj, chorobą spowodowanéj przerwy w nauce, na mocy reskryptu W. Rady szkolnéj krajowéj z d. 16 czerwca b. r. do l. 9831 pozwolenie do złożenia po wakacyach egzaminu uzupełniającego z dwu przedmiotów naukowych.

KLASA IV.

Klasyfikowanych uczniów 14.

Stopień pierwszy z odznaczeniem otrzymał:

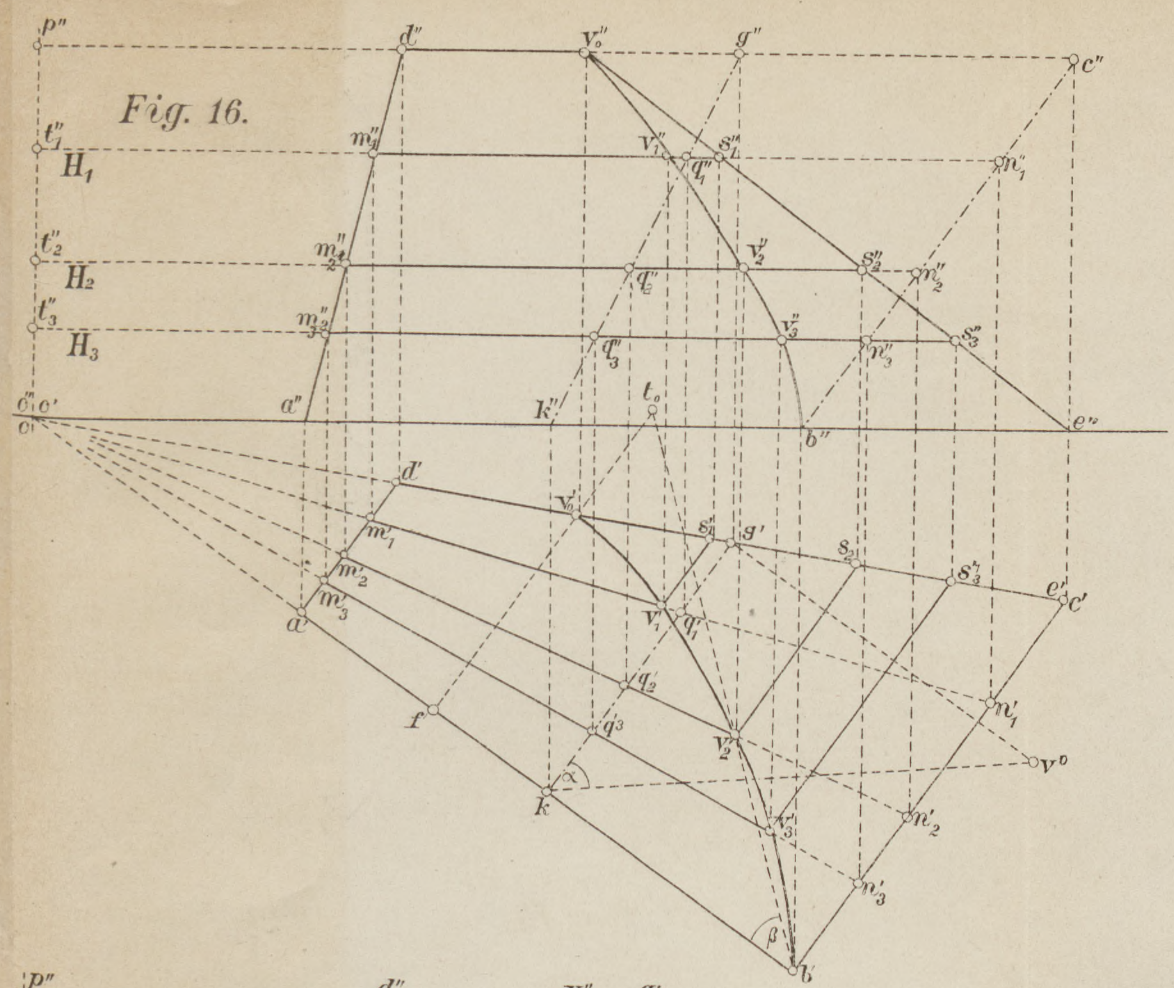
1. *Finkelstein Chaim, Mayer* z Jankowicc.

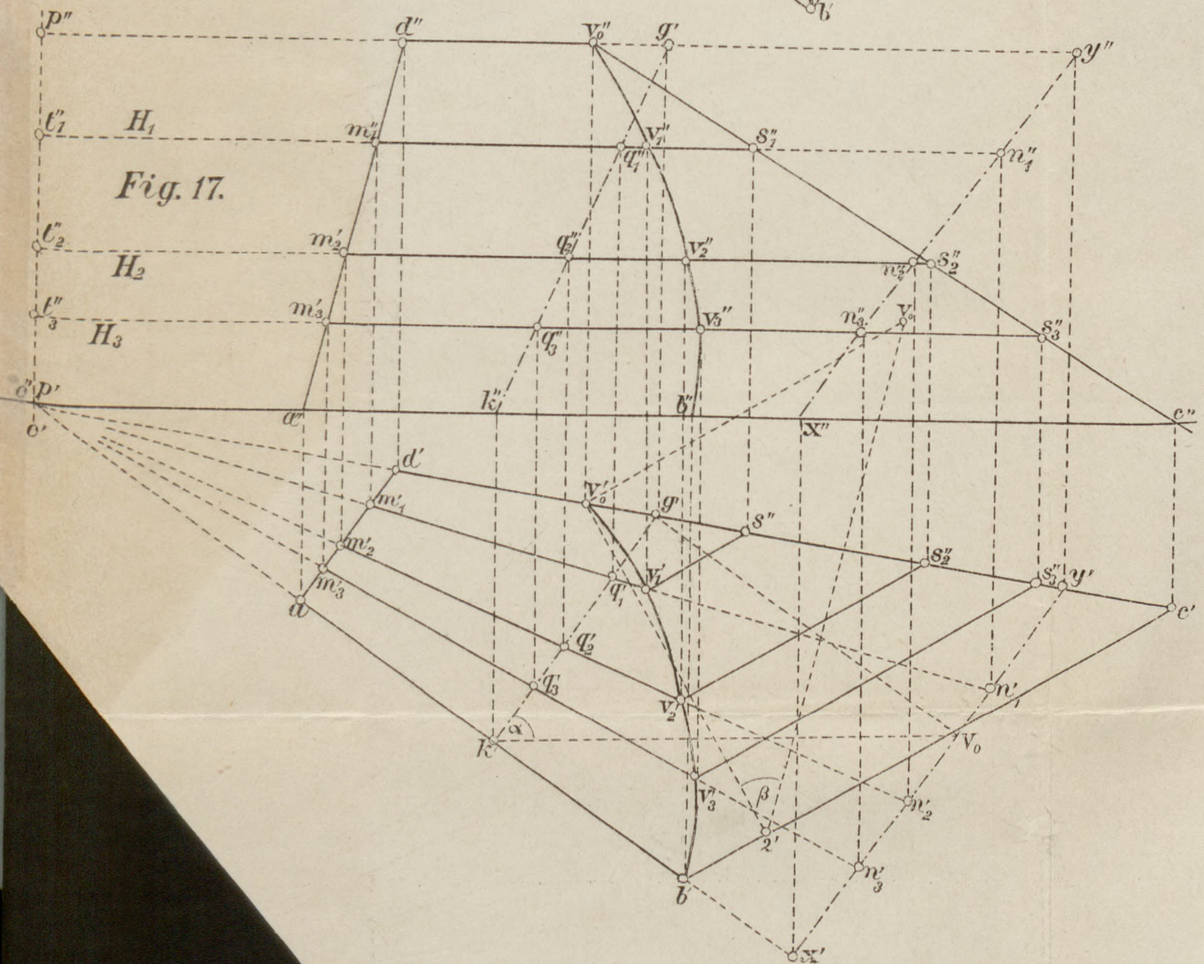
Stopień pierwszy:

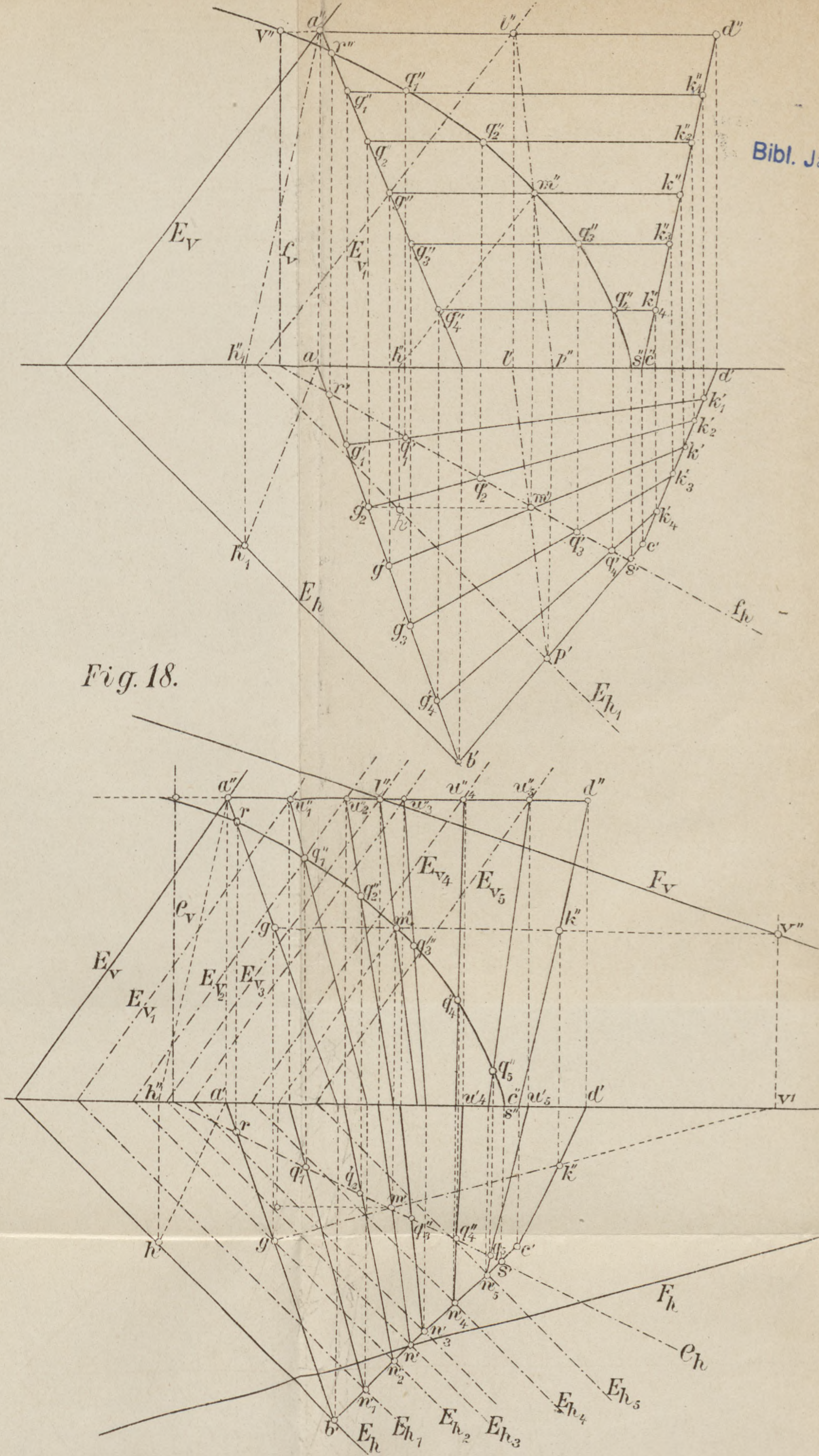
2. *Babczyszyn Jan* z Łoszniowa,
3. *Bławat Süssie, Hirsch* z Tarnopola,
4. *Czyżyk Bogdan, Józef,* z Woźniesieńska w Rosyi,
5. *Gelber Józef Hirsch* z Borek Wielkich,
6. *Herdegen Ludwik, Ferdynand* z Gruszki,
7. *Hoszowski Władysław, Stanisław* ze Lwowa,
8. *Klang Nuchim* z Tarnopola,
9. *Lorberg Majer* z Przemyśla,
10. *Mielniczuk Teodor* z Tarnopola,
11. *Spunberg Boruch, Marek* z Tarnopola,
12. *Żurowski Michał, Józef, Tadeusz* z Kotoryny.

Mogą poprawić po wakacyach cenzurę:

13. *Czyżyk Stanisław, Antoni* z Woźniesieńska w Rosyi, z jęz. niemieck.
14. *Weisberg Leon* z Podhajec, z chemii.

Fig. 16.

Fig. 17.

Fig. 18.

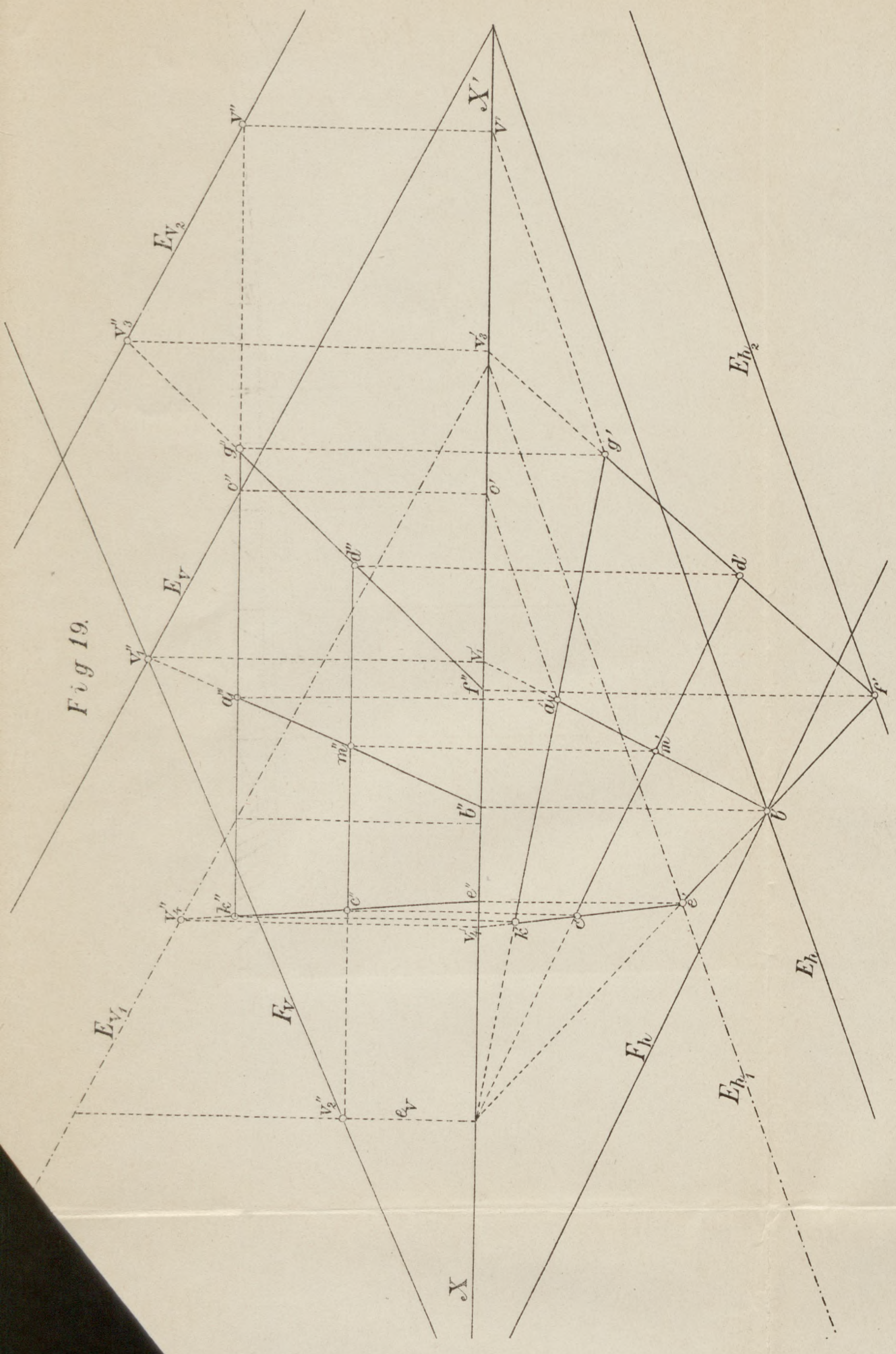

Fig 19.

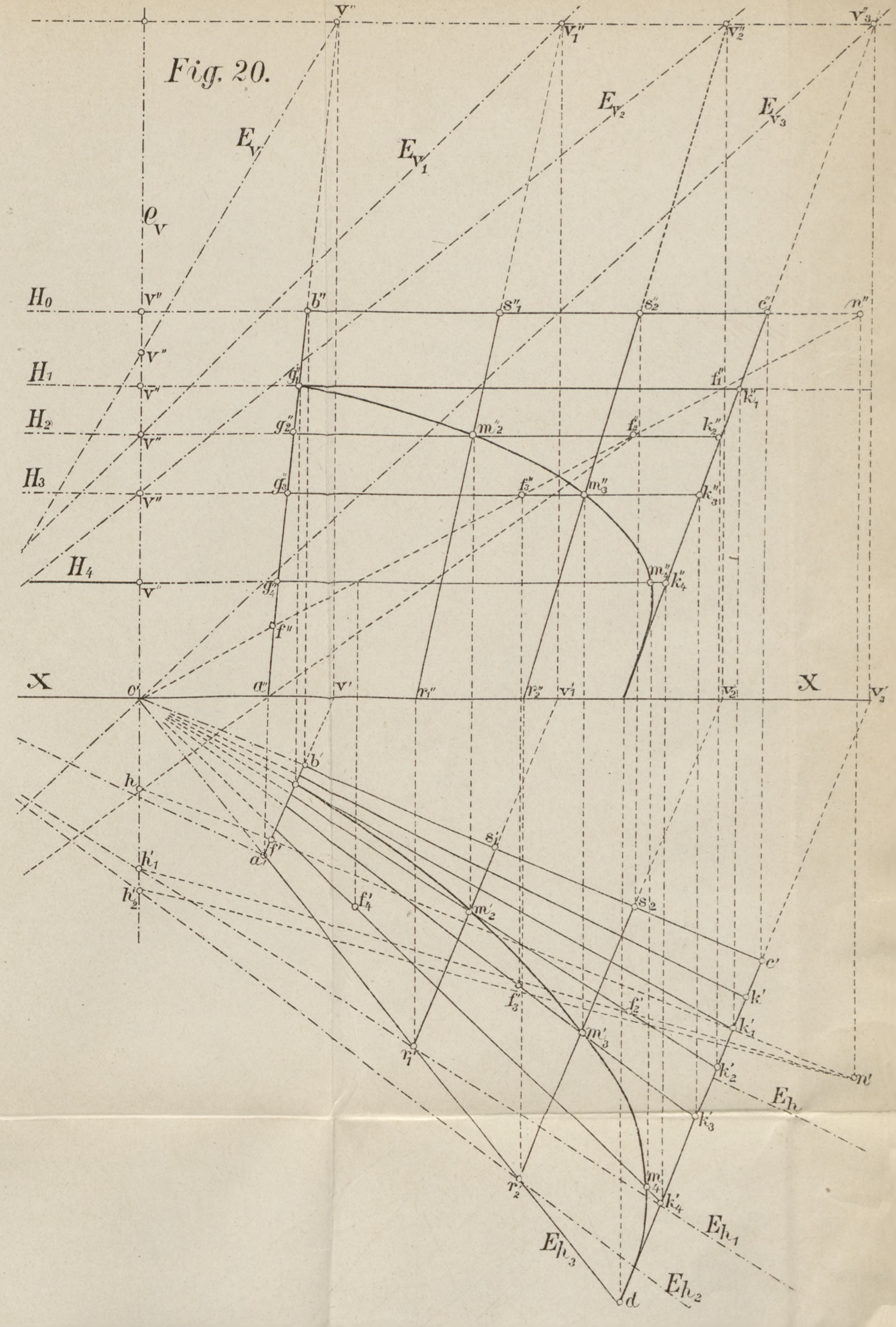

Fig. 20.

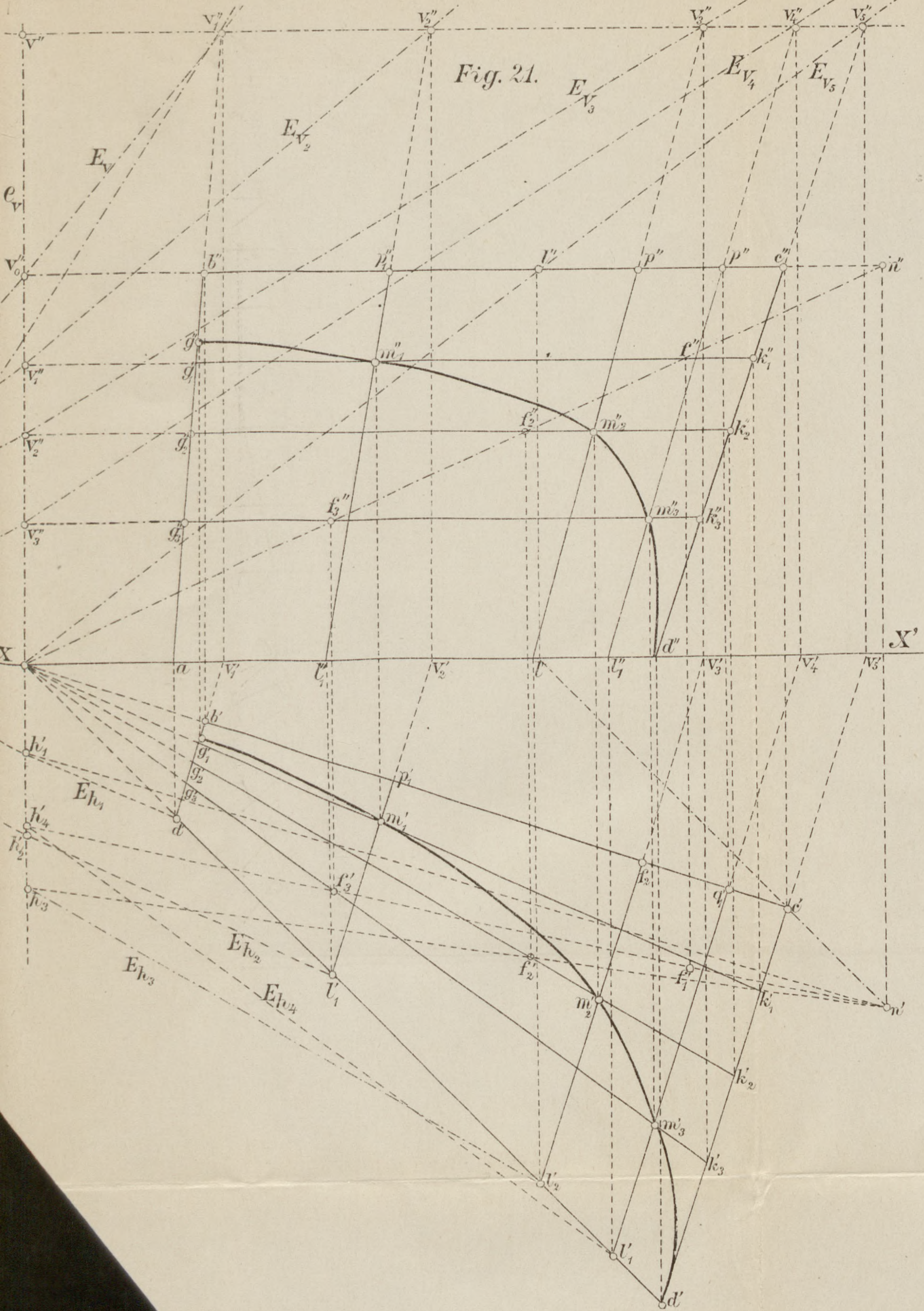

Fig. 21.

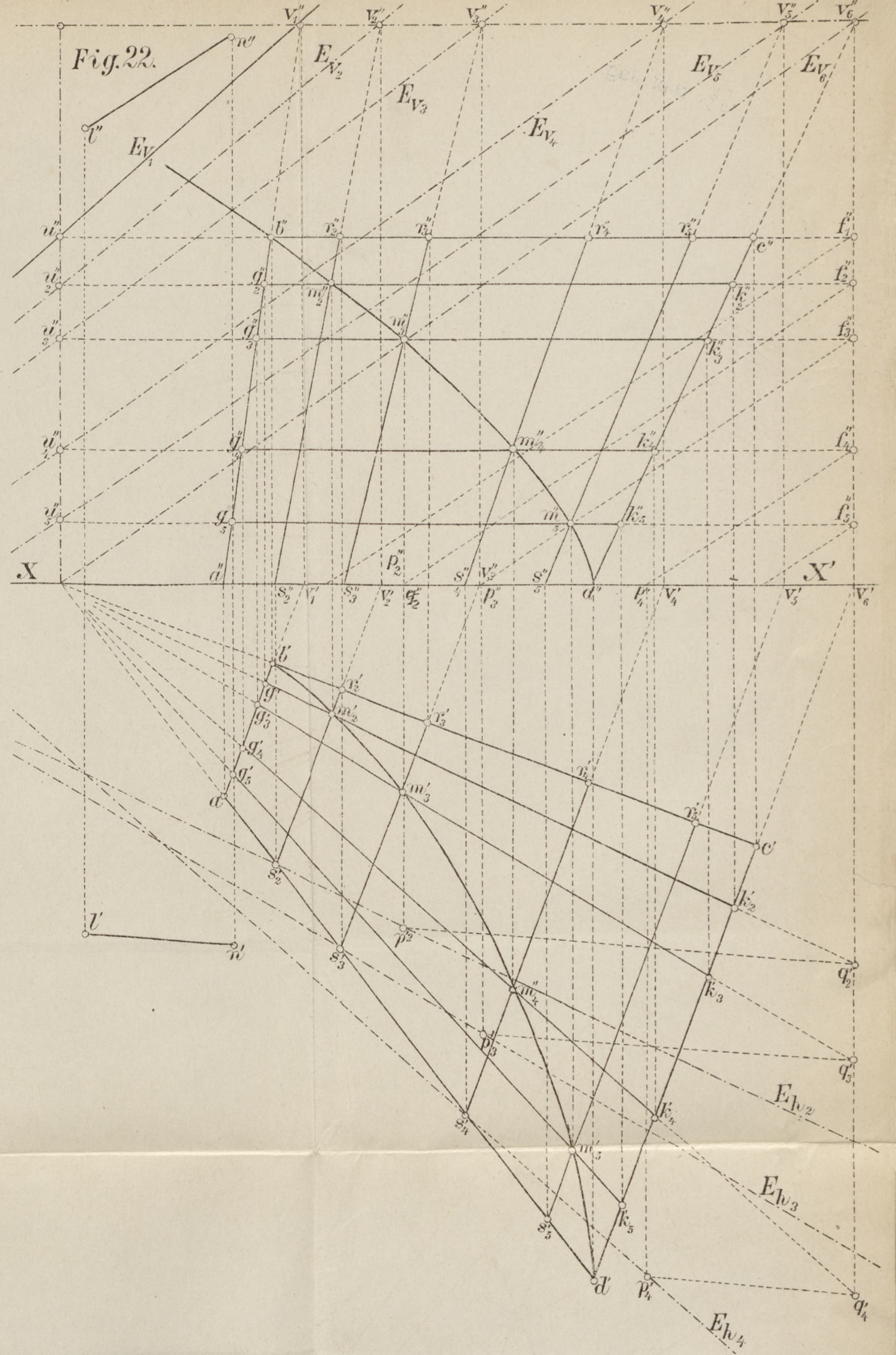

Fig. 22.

Fig. 23.

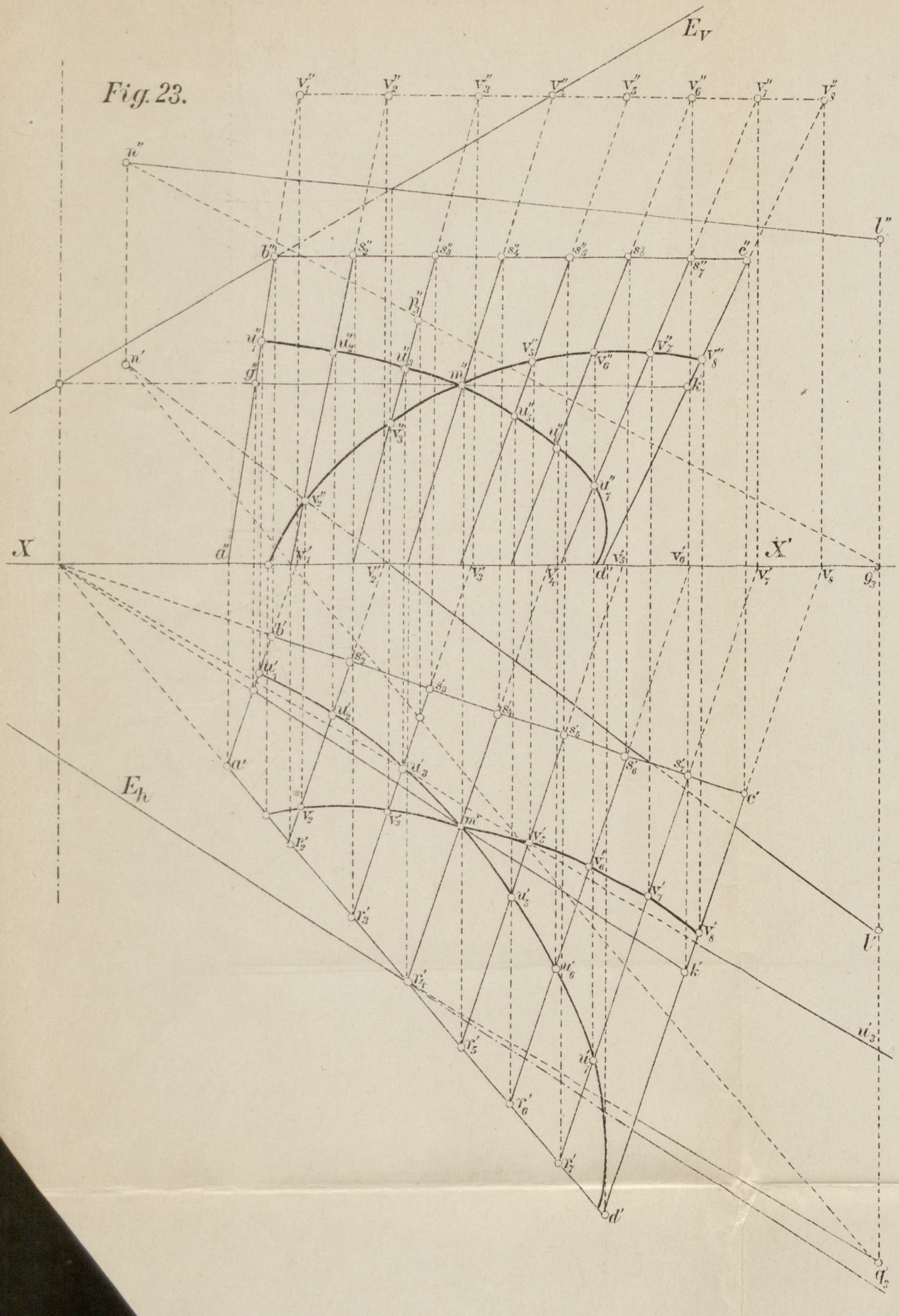

Fig. 24.

